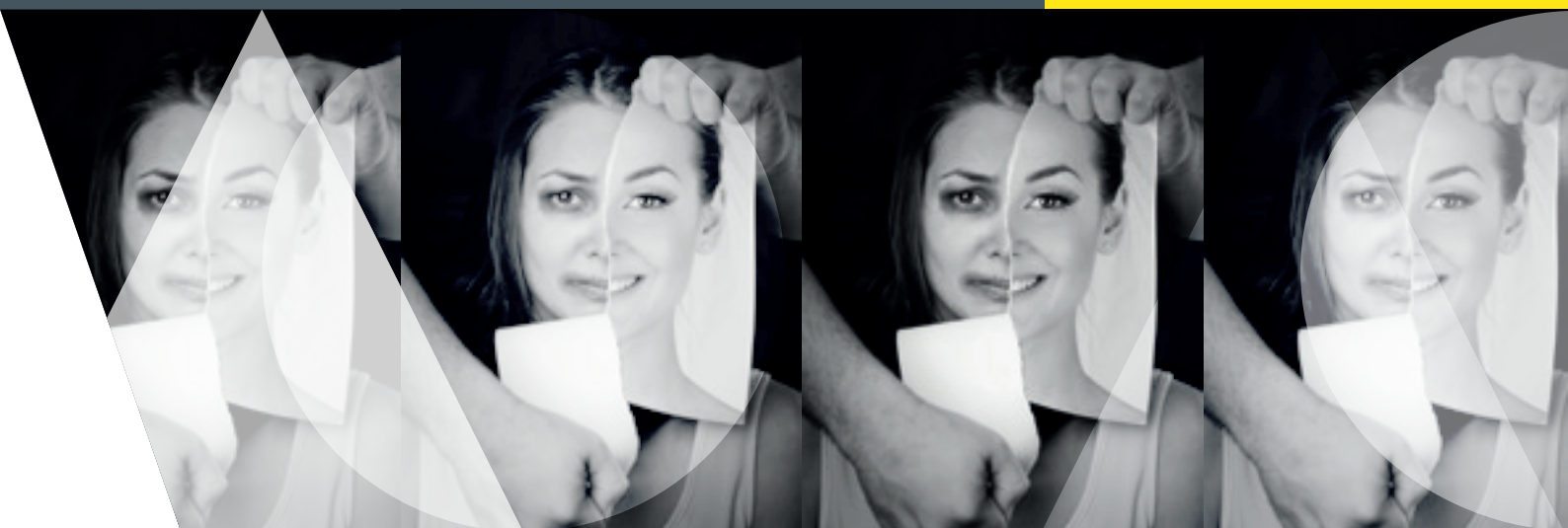

DOSTOJANSTVO

Nasilje nad ženama: istraživanje provedeno diljem Europske unije

Kratki pregled rezultata

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

Ovo se izvješće bavi pitanjima povezanim posebno s pravom na ljudsko dostojanstvo (članak 1.), pravom na cjelovitost osobe (članak 3.), načelom nediskriminacije, uključujući i na temelju spola (članak 21.), pravom na ravnopravnost žena i muškaraca (članak 23.), pravom na učinkoviti pravni lijek i na pravično suđenje (članak 47.) koji pripadaju u glavu I. „Dostojanstvo“, glavu III. „Jednakost“ i glavu IV. „Solidarnost“ Povelje o temeljnim pravima Europske unije.

**Europe Direct je usluga koja vam omogućuje pronaći odgovore
na pitanja o Europskoj uniji**

Besplatni telefonski broj (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacije su besplatne, kao i većina poziva (premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Fotografije (naslovnica i unutrašnjost): © Shutterstock; iStockphoto

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na internetu (<http://europa.eu>).

FRA – Agencija Europske unije za temeljna prava
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Beč – Austrija
Tel: +43 158030-0 – Faks: +43 158030-699
Email: info@fra.europa.eu – fra.europa.eu

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2014.

ISBN 978-92-9239-384-7
doi:10.2811/61093

© Agencija Europske unije za temeljna prava
Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora.

Nasilje nad ženama: istraživanje provedeno diljem Europske unije

Kratki pregled rezultata

Uvod

Ovo se izvješće temelji na razgovorima s 42 000 žena diljem 28 država članica Europske unije (EU). Njime se pokazuje da nasilje nad ženama, a posebno rodno utemeljeno nasilje koje nerazmjerno pogađa žene, predstavlja znatnu povredu ljudskih prava koju EU nikako ne smije previdjeti.

Tijekom istraživanja ženama su postavljena pitanja o njihovim iskustvima tjelesnoga, seksualnog i psihičkog nasilja, uključujući slučajeve nasilja od intimnog partnera („obiteljsko nasilje“), te pitanja o uhođenju, seksualnom uznemiravanju i ulozi novih tehnologija u iskustvima koja žene imaju s nasiljem. Osim toga, postavljena su pitanja o iskustvima nasilja u djetinjstvu. Pojavljuje se slika nasilja koje je rašireno i pogađa živote mnogih žena, ali se sustavno ne prijavljuje nadležnim tijelima u dostatnoj mjeri. Na primjer, jedna od 10 žena doživjela je neki oblik seksualnog nasilja od 15. godine, a jedna od 20 bila je žrtva silovanja. Nešto više od jedne od pet žena doživjelo je tjelesno i/ili seksualno nasilje od svojeg sadašnjeg ili prijašnjeg partnera, a nešto više od jedne od 10 žena navodi da su doživjele neki oblik seksualnog nasilja od odrasle osobe prije navršenih 15 godina života. Ipak, za ilustraciju, samo 14 % žena policiji je prijavilo svoj najozbiljniji slučaj nasilja od intimnog partnera, a 13 % prijavilo je svoj najozbiljniji slučaj nasilja koje je počinila osoba koja nije njihov partner.

Tijekom nekoliko godina različite su organizacije opetovano zahtijevale sveobuhvatne podatke o nasilju nad ženama – uključujući razna predsjedništva Vijeća EU-a, tijela za praćenje kao što su Odbor Ujedinjenih naroda (UN) za uklanjanje diskriminacije žena i Vijeće Europe. S objavom tih rezultata postalo je jasno da je došao pravi trenutak za rješavanje problema nasilja nad ženama na temelju dokaza koje je pružilo istraživanje u 28 zemalja. Buduće strategije EU-a za ravnopravnost žena i muškaraca mogle bi se razvijati na zaključcima istraživanja radi bavljenja pitanjem ključnih interesnih područja u pogledu iskustava žena s nasiljem. Rezultati istraživanja također pružaju snažnu potporu državama članicama EU-a za ratifikaciju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja (Istanbulska konvencija) te EU-u u istraživanju mogućnosti pristupanja Konvenciji. Rezultati dodatno jačaju potrebu za osiguravanjem provedbe postojećih mjera EU-a za žrtve kaznenih djela, ponajprije putem Direktive EU-a o žrtvama kaznenih djela. Također služe isticanju važnosti ciljnog zakonodavstva EU-a i politika koje se bave pitanjem nasilja nad ženama kao što su europski zaštitni nalog i Uredba o uzajamnom priznavanju zaštitnih mjera u građanskim stvarima, koji se trebaju primijeniti u praksi ako se očekuje da budu učinkoviti.

Uz odgovore na nasilje nad ženama na razini institucija EU-a i država članica, mjere za borbu protiv nasilja nad ženama moraju doći od različitih strana, uključujući poslodavce, zdravstvene stručnjake i pružatelje internetskih usluga – da nabrojimo samo neke od njih. To je posebno važno zbog toga što mnoge žene ne prijavljuju nadležnim tijelima svoja iskustva sa zlostavljanjem, zbog čega većina nasilja nad ženama i dalje ostaje skrivena te se zbog toga nitko ne suprotstavlja počiniteljima. Stoga je potrebno dodatno istražiti različite putove za isticanje i borbu protiv nasilja nad ženama. Objavom ovog istraživanja i nužnim daljnjim mjerama koje provode političari i tvorcii politika može se žene koje su bile žrtve nasilja, a o tome dosad nisu govorile, ohrabriti da progovore. To je ključno u onim zemljama, i među određenim skupinama, u kojima još uvijek nije raširena praksa otvorenog razgovora o osobnim iskustvima s nasiljem, u kojima je stopa prijavljivanja incidenata nadležnim tijelima niska te u kojima se nasilje nad ženama ne smatra problemom glavnih političkih tokova.

Ukratko, ovo izvješće predstavlja prve rezultate najobuhvatnijeg istraživanja dosad na razini EU-a (i svijeta) o različitim iskustvima žena s nasiljem. Nadamo se da će rezultate ovog izvješća – pročitane s pomoću internetskog alata za istraživanje podataka – preuzeti žene i muškarci koji mogu zagovarati i pokrenuti promjene u cilju rješavanja problema nasilja nad ženama.

U konačnici, rezultati predstavljeni u ovom izvješću omogućeni su samo zahvaljujući sudjelovanju u istraživanju žena koje su odvojile svoje vrijeme kako bi govorile o vrlo osobnim i teškim iskustvima. Bio je to prvi put da su mnoge od njih nekomu rekle za zlostavljanje koje su doživjele. Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA) zahvaljuje im na tome.

Morten Kjaerum

Upravitelj

Oznake zemalja

Oznaka zemlje	Zemlja
AT	Austrija
BE	Belgija
BG	Bugarska
CY	Cipar
CZ	Češka
DE	Njemačka
DK	Danska
EE	Estonija
EL	Grčka
ES	Španjolska
FI	Finska
FR	Francuska
HR	Hrvatska
HU	Mađarska
IE	Irska
IT	Italija
LT	Litva
LU	Luksemburg
LV	Latvija
MT	Malta
NL	Nizozemska
PL	Poljska
PT	Portugal
RO	Rumunjska
SE	Švedska
SI	Slovenija
SK	Slovačka
UK	Ujedinjena Kraljevina

Sadržaj

UVOD	3
ZAŠTO JE POTREBNO OVO ISTRAŽIVANJE	7
1 MIŠLJENJA FRA-a KOJA SE TEMELJE NA KLJUČNIM REZULTATIMA	9
1.1. Sveukupni opseg i priroda nasilja nad ženama, uključujući nasilje od intimnog partnera	9
1.2. Posljedice tjelesnoga i seksualnog nasilja nad ženama, uključujući nasilje od intimnog partnera	11
1.3. Psihičko nasilje partnera nad ženama	12
1.4. Iskustva uhođenja	12
1.5. Iskustva seksualnog uznemiravanja	13
1.6. Iskustva nasilja u djetinjstvu	13
1.7. Strah od viktimizacije i njegov utjecaj	14
1.8. Stavovi prema nasilju nad ženama i svijest o tome	14
2 ŠTO POKAZUJU REZULTATI	17
2.1. Tjelesno i seksualno nasilje	17
2.2. Posljedice nasilja	23
2.3. Psihičko nasilje od partnera	25
2.4. Uhođenje	28
2.5. Seksualno uznemiravanje	30
2.6. Iskustva nasilja u djetinjstvu	32
2.7. Strah od viktimizacije i njegov učinak	36
2.8. Stavovi i svjesnost	36
BUDUĆE MJERE	41
UKRATKO O ISTRAŽIVANJU	43

Zašto je potrebno ovo istraživanje

Isticanje nasilja nad ženama kao povrede temeljnih prava u EU-u

Nasilje nad ženama, koje obuhvaća kaznena djela kao što su seksualno zlostavljanje, silovanje i „obiteljsko nasilje”, koja nerazmjerno utječu na žene, povreda je temeljnih prava žena u pogledu dostojanstva, jednakosti i pristupa pravosuđu. Utjecaj nasilja dalekosežan je jer ne utječe samo na žene koje su žrtve, već i na njihove obitelji, prijatelje i društvo u cjelini. Potrebno je kritički razmotriti kako društvo i država odgovaraju na to zlostavljanje.

Subjekti civilnog društva i međuvladine organizacije, uključujući Odbor Ujedinjenih naroda (UN) za uklanjanje diskriminacije žena i Vijeće Europe, posljednjih su desetljeća nastojali istaknuti razmjere i prirodu nasilja nad ženama. Inicijative na razini pojedinačnih država članica EU-a podržale su taj postupak. Objavom podatka iz FRA-ova istraživanja pokazalo se da je nasilje nad ženama raširena i dalekosežna povreda temeljnih prava koja utječe na živote mnogih žena u EU-u.

Odgovaranje na potrebu za podacima

Unatoč znatnom utjecaju nasilja nad ženama, tvorcima i provoditeljima politika u mnogim državama članicama EU-a još se uvijek susreću s nedostatkom sveobuhvatnih podataka o razmjerima i prirodi ovog problema. S obzirom na to da većina žena ne prijavljuje nasilje te smatra da ih sustav, za koji se često vjeruje da ih ne podupire, ne potiče na to, u službenim podacima kaznenog pravosuđa vidljivi su tek malobrojni slučajevi koji su prijavljeni. To znači da se političke i praktične mjere za bavljenje problemom nasilja nad ženama ne donose uvijek na osnovi sveobuhvatnih dokaza. Premda su neke države članice EU-a i istraživačke ustanove provele ispitivanja i druga istraživanja o nasilju nad ženama, diljem EU-a i dalje postoji nedostatak sveobuhvatnih i usporedivih podataka u ovom području u usporedbi s drugim područjima kao što je zaposlenost, za koja velik broj država članica prikuplja podatke u pogledu rodne pripadnosti.

Istraživanje koje je proveo FRA diljem Europske unije odgovor je na zahtjev Europskog parlamenta za podacima o nasilju nad ženama, a koji je ponovilo Vijeće EU-a u svojim Zaključcima o iskorjenjivanju nasilja nad ženama u EU-u. FRA je proveo 42 000 intervjua

uživo s nasumičnim uzorkom žena diljem 28 država članica EU-a. Rezultati tih intervjua mogu se razmatrati usporedno s postojećim podacima i nedostacima u pogledu znanja na razini EU-a i država članica.

Podaci za obavješćivanje i podržavanje zakonodavstva i politike

Mjere na europskoj razini koje mogu poslužiti za rješavanje problema nasilja nad ženama uključuju Direktivu EU-a o žrtvama kaznenih djela (2012/29/EU) i Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja (Istanbulska konvencija). Direktivom EU-a o žrtvama kaznenih djela, donesenom 2012., uspostavljeni su minimalni standardi u području prava, zaštite i potpore žrtava kaznenih djela u EU-u, a u njoj se posebno upućuje na žrtve rodno utemeljenog nasilja, žrtve seksualnog nasilja i žrtve nasilja u bliskoj vezi. Istanbulska konvencija, koja je donesena 2011., prvi je pravno obvezujući regionalni instrument koji se sveobuhvatno bavi različitim oblicima nasilja nad ženama kao što su psihičko nasilje, uhođenje, tjelesno nasilje, seksualno nasilje i seksualno uznemiravanje. Ta konvencija treba stupiti na snagu nakon 10 ratifikacija.

Usporedno s tim ohrabrujućim kretanjima u pravnom smislu, dokazi na osnovi FRA-ova istraživanja diljem Europe o nasilju nad ženama ukazuju na to da većina žena koje su žrtve nasilja ne prijavljuje svoja iskustva policiji niti nekoj od organizacija za pružanje pomoći žrtvama. To je poseban problem u onim državama članicama EU-a u kojima rasprave o osobnim iskustvima nasilja i otkrivanje istih još uvijek nisu pravilo ponašanja. Kao posljedica toga, većina žena koje su žrtve nasilja ne dolazi u kontakt s pravosudnim sustavom i drugim službama, što se pogoršava u onim državama članicama u kojima nasilje nad ženama nije uključeno u područja intervencije politike. Stoga je jasno da trenutačno na području EU-a u praksi nisu zadovoljene potrebe žena te da se ne provode njihova prava.

Prema tome, postoji potreba za provjerom načina na koji se pravo u teoriji može usporediti s pravom u praksi kako bi se potaknulo prijavljivanje, poboljšalo rješavanje problema žena kao žrtava te osiguralo dovoljno sredstava za ciljanu pomoć žrtvama. Dokazi iz istraživanja pokazuju uzorke u prijavljivanju zlostavljanja i razloge zbog kojih ga žene ne prijavljuju, što se može ispitati u odnosu na situaciju u pojedinoj državi članici.

Mišljenja FRA-a – buduće mjere

Na temelju detaljnih rezultata istraživanja, FRA je sastavio niz mišljenja kojima se predlažu različiti načini na koje se nasilje nad ženama može prepoznati i kako se na njega može odgovoriti. To uključuje mjere izvan uskih granica kaznenog prava, od sektora zapošljavanja i zdravstva sve do medija novih tehnologija, te obuhvaća inicijative ciljnog podizanja svijesti koje mogu potaknuti prijavljivanje slučajeva.

Ta se mišljenja temelje na prijašnjim zahtjevima tijela kao što su UN i Vijeće Europe da se poduzmu mjere u borbi protiv nasilja nad ženama. Jedinstveno, mišljenja i prijedlozi FRA-e o mogućim budućim mjerama oslanjaju se na intervjue uživo s 42 000 žena diljem svih 28 država članica EU-a.

Ukratko, međuvladine organizacije i civilno društvo godinama su zahtijevali pouzdane i sveobuhvatne podatke o nasilju nad ženama kako bi oblikovali politiku i usmjerili djelovanje s ciljem rješavanja ovog oblika povrede temeljnih prava. Objavom rezultata iz FRA-ova istraživanja o nasilju nad ženama ti su podaci sada dostupni za 28 država članica EU-a.

1

Mišljenja FRA-a koja se temelje na ključnim rezultatima

Rezultati istraživanja pokazuju da je nasilje nad ženama raširena, no često neprijavljena, povreda ljudskih prava diljem EU-a. Kao odgovor na to, FRA je oblikovao sljedeća mišljenja. Ona su usmjerena na potporu tvorcima nacionalnih politika i politika na razini EU-a pri uvođenju i provođenju sveobuhvatnih mjera za sprečavanje rodno utemeljenog nasilja nad ženama i odgovaranje na njega, posebno u onim državama članicama gdje se o takvim povredama nedovoljno raspravlja i nedovoljno se bavi njima.

U nastavku je predstavljen sažetak mišljenja koja su dodatno razrađena na kraju svakog poglavlja u izvješću s ključnim rezultatima istraživanja.

1.1. Sveukupni opseg i priroda nasilja nad ženama, uključujući nasilje od intimnog partnera

Odgovor na opseg i posebnu prirodu tjelesnoga i seksualnog nasilja nad ženama

- Opseg tjelesnoga i seksualnog nasilja koje su doživjele žene diljem EU-a zahtijeva ponovnu pozornost politike. Otprilike 8 % žena doživjelo je tjelesno i/ili seksualno nasilje u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua u sklopu istraživanja, a jedna od tri žene doživjela je neki oblik tjelesnoga i/ili seksualnog zlostavljanja od 15. godine života.
- Konkretno, seksualno nasilje rašireno je kazneno djelo koje zahtijeva zajedničko djelovanje s ciljem utjecanja na stavove prema seksualnom nasilju nad

ženama. Jedna od 10 žena doživjela je neki oblik seksualnog nasilja od 15. godine života, jedna od 20 žena bila je žrtva silovanja od 15. godine života.

- Među ženama uključenima u istraživanje koje kažu da su doživjele seksualno nasilje od osobe koja im nije (bila) partner (od 15. godine života) gotovo jedna od 10 navodi da je u najozbiljnijem incidentu bilo uključeno više od jednog počinitelja. Potrebna je poboljšana potpora stručnjaka žrtvama seksualnog nasilja, koja može uključiti slučajeve s više od jednog počinitelja.
- Rezultati istraživanja pokazuju da su mlade žene, kao skupina, posebno podložne viktimizaciji. Stoga mlade žene trebaju ciljano sprečavanje i podizanje svijesti o nasilju nad ženama.
- Nasilje nad ženama može se rješavati kao javno pitanje od općeg interesa. Kampanje i odgovori na nasilje nad ženama moraju biti usmjereni i na muškarce i na žene. Muškarci se trebaju aktivno uključiti u inicijative koje se suprotstavljaju načinu na koji neki muškarci koriste nasilje protiv žena.
- Istanbulska konvencija Vijeća Europe i Direktiva EU-a o žrtvama kaznenih djela postavljaju nove standarde u pomaganju žrtvama rodno utemeljenog nasilja. Države članice EU-a mogu biti potaknute na ratifikaciju konvencije. Države članice EU-a trebaju barem preispitati svoja zakonodavstva kako bi osigurale da su u skladu s tom konvencijom i direktivom.

Odgovor na opseg i posebnu prirodu nasilja nad ženama od intimnih partnera

- Opseg nasilja od intimnog partnera treba ponovno biti u žarištu politike na razini EU-a i njegovih država članica. Tjelesno i/ili seksualno nasilje doživjelo je 22 % žena koje su sada u vezi ili su bile u vezi s muškarcem. Kako bi učinkovito odgovorila na zlostavljanje u vezama, država mora odgovarati na nasilje od intimnog partnera kao na javni problem, a ne privatni.
- Od žena u istraživanju koje su navele da ih je silovao sadašnji partner, otprilike jedna trećina (31 %) kaže da su doživjele šest ili više slučajeva silovanja od svojeg partnera. Silovanje u braku stvarnost je za niz žena, a mnoge su doživjele više incidenata. To zahtijeva da se zakon u svim državama članicama EU-a odnosi na udane žene kao žrtve silovanja jednako kao i na neudane žene.
- Dokazi pokazuju da je znatan broj žena podložan zlostavljanju i nakon nasilnih veza. Njima je potrebno ponuditi zaštitu. Europski zaštitni nalog i Uredbu o međusobnom priznavanju zaštitnih mjera u građanskim stvarima potrebno je u dogledno vrijeme preispitati s obzirom na njihov utjecaj na sigurnost žena.
- Rezultati FRA-ina istraživanja pokazuju povezanost između pretjerane uporabe alkohola ženinog partnera i povećanog nasilja. Pretjeranu uporabu alkohola potrebno je istaknuti i njome se treba baviti kao čimbenikom koji pridonosi nasilju muškaraca nad ženama u intimnim vezama. U okviru nacionalnih mjera za sprečavanje nasilja trebalo bi razmotriti rješavanje problema pretjerane uporabe alkohola. Industrija alkoholnih pića mogla bi pružiti potporu takvim mjerama promicanjem odgovornog konzumiranja alkohola. Istodobno se u obzir može uzeti i sustavno prikupljanje podataka koje policija provodi u vezi s uporabom alkohola u odnosu na slučajeve obiteljskog nasilja.
- Potrebno je razmotriti osobine i ponašanje počinitelja kako bi se istražili mogući čimbenici rizika koji pridonose nasilju u intimnim partnerstvima. Na primjer,

istraživanje pokazuje utjecaj kontrolirajućeg ponašanja nekih muškaraca u vezi kao što su ograničavanje ženinog raspolaganja novčanim sredstvima ili viđanja s prijateljima i obitelji. Postavljanjem pitanja o osobinama i ponašanju počinitelja stručnjaci mogu biti upozoreni na čimbenike koji mogu biti znakovi upozorenja na nasilje.

- Mnoge žene koje su žrtve nasilja od intimnog partnera opetovano doživljavaju slučajeve nasilja u vezi. Države članice EU-a potrebno je potaknuti da preispitaju svoja zakonodavstva u vezi sa svojim kapacitetima za prepoznavanje i djelotvoran odgovor na učinak opetovane viktimizacije na živote mnogih žena, s tim da je opetovana viktimizacija posebno karakteristika nasilja od intimnog partnera.

Odgovornost za politike zasnovane na dokazima

- Sveobuhvatni podaci o iskustvima žena s nasiljem ključni su za razvoj i nadziranje politika za borbu protiv nasilja nad ženama.
- Kampanje za podizanje svijesti o nasilju nad ženama moraju se zasnivati na preciznim podacima kako bi se osiguralo da su njihove poruke usmjerene na odgovarajuću publiku. Istodobno te kampanje mogu potaknuti otvorene rasprave o nasilju nad ženama. Takve rasprave u konačnici mogu unaprijediti prijavljivanje slučajeva nadležnim tijelima i službama za pružanje potpore žrtvama.
- Postoji jasna potreba za unapređivanjem i usklađivanjem prikupljanja podataka o nasilju nad ženama, kako unutar država članica EU-a tako i među njima, kako bi se podaci učinkovitije upotrebljavali s ciljem rješavanja problema ove povrede na razini EU-a. U okvirima nadležnosti EU-a potrebno je uložiti trud kako bi se prikupili podaci u najvažnijim područjima gdje žene doživljavaju nasilje, pri čemu bi, na primjer, Eurostat preuzeo inicijativu i koristio se dobrim praksama uspostavljenima u državama članicama za prikupljanje podataka o nasilju nad ženama.

1.2. Posljedice tjelesnoga i seksualnog nasilja nad ženama, uključujući nasilje od intimnog partnera

Rješavanje neprijavlivanja slučajeva policiji i ostalim službama

- Stope prijavljivanja slučajeva nasilja nad ženama policiji i ostalim službama niske su i trebaju se povećati. Jedna od triju žrtava nasilja od partnera i jedna od četiriju žrtava nasilja od osobe koja nije njihov partner prijavljuju svoje najozbiljnije incidente policiji ili nekoj drugoj službi. Više stope prijavljivanja nasilja od partnera odražavaju činjenicu da žene često dožive nekoliko slučajeva zlostavljanja od partnera prije nego ih odluče prijaviti, dok je nasilje od osobe koja nije partner uglavnom jednokratni incident.
- Posebno je potrebno baviti se nezadovoljstvom žrtava radom policije primjenom i nadzorom u praksi odredbi utvrđenih u skladu s Istanbulskom konvencijom i Direktivom EU-a o žrtvama kaznenih djela. Potrebno je preispitati različite modele intervencije policije za zaštitu žrtava kako bi se vidjela mjera u kojoj se štite žrtve i zadovoljavaju njihove potrebe u praksi.

Uloga zdravstvene zaštite

- Zdravstveni stručnjaci mogu imati veću ulogu u identifikiranju slučajeva nasilja nad ženama i pomaganju pri njihovom sprečavanju. Na primjer, istraživanje pokazuje da su trudne žene podložne nasilju; od žena koje su doživjele nasilje od prijašnjeg partnera i koje su bile trudne tijekom te veze, 42 % doživjelo je nasilje od partnera dok su bile trudne.
- Potrebno je objasniti pravila o povjerljivosti kako bi zdravstveni stručnjaci mogli rješavati i prijavljivati zlostavljanje. U prilog tome, ovo istraživanje pokazuje da bi 87 % žena smatralo prihvatljivim da ih liječnici rutinski ispituju o nasilju ako su na pacijenticama vidljive određene ozljede ili karakteristike. Istodobno razvoj rutinskog ispitivanja zdravstvenih stručnjaka u vezi sa znakovima nasilja također mora osigurati da postoje odgovarajuće provjere kojima sami zdravstveni stručnjaci mogu identificirati mogućnost bilo kakvog zlostavljanja.

Uloga stručnih službi za pružanje potpore žrtvama

- Za razliku od broja žena koje su se obratile službama za zdravstvenu zaštitu zbog doživljenog nasilja, malo se žena obratilo organizacijama za pružanje potpore žrtvama ili skloništimama za žene poslije najozbiljnijih slučajeva tjelesnog i/ili seksualnog nasilja. Na primjer, dok se jedna trećina žena obratila liječniku, zdravstvenom centru ili bolnici zbog najozbiljnijeg slučaja seksualnog nasilja od partnera, samo se 6 % obratilo skloništu za žene, a 4 % obratilo se organizaciji za pružanje potpore žrtvama. Taj podatak upućuje na to da niz čimbenika igra određenu ulogu prilikom prijavljivanja: svijest o postojanju tih službi, koja može ovisiti o tome gdje u zemlji neka žena živi te o dostupnosti takvih službi u području gdje ona živi; sredstva koja te organizacije imaju, što utječe na njihovu sposobnost da pruže uslugu; te ženine najosnovnije potrebe, koje se mogu usredotočiti na zdravstvenu zaštitu. U skladu s Direktivom EU-a o žrtvama kaznenih djela i Istanbulskom konvencijom, diljem EU-a postoji neodgodiva potreba za povećanjem raspoloživih sredstava stručnih službi za pružanje potpore žrtvama koje mogu odgovoriti na potrebe žena koje su žrtve nasilja.
- Otprilike jedna od četiriju žrtava seksualnog zlostavljanja, od partnera ili od osobe koja nije njihov partner, nije se obratila policiji ili nekoj drugoj organizaciji nakon najozbiljnijeg incidenta zbog osjećaja srama i neugode. Viktimizaciji žena koju potiču negativne kulture „okrivljavanja žrtava” potrebno se odlučno suprotstaviti djelovanjem. Prema tome, od stručnih službi za pružanje potpore zahtijeva se da se pobrinu za potrebe žrtava koje pate od negativnih osjećaja nakon viktimizacije, što može uključivati samookrivljavanje i osjećaj srama.
- Podaci su ključni radi mjerenja toga zadovoljavaju li razne službe potrebe žrtava u praksi te radi određivanja toga gdje bi bilo najučinkovitije potrošiti sredstva za pomaganje žrtvama.

Združeni odgovori na nasilje nad ženama

- Učinkovitost trenutnog zakonodavstva, političkih inicijativa i intervencija stručnjaka može se prosudivati promatranjem raspoloživih dokaza u odnosu na spremnost žena da prijave zlostavljanje te njihovog zadovoljstva pruženom uslugom. S obzirom na to da neprijavlivanje slučajeva postoji u mnogim državama članicama EU-a, potrebni su odgovori više agencija na nasilje nad ženama kako bi se učinkovito odgovorilo na potrebe – i prava – žena.
- Međuinstitucijska suradnja ključna je za usklađeno i učinkovito prikupljanje i razmjenu podataka u vezi sa slučajevima nasilja nad ženama.

1.3. Psihičko nasilje partnera nad ženama

Prepoznavanje opsega i posebne prirode psihičkog nasilja od partnera te odgovaranje na njega

- Psihičko nasilje od partnera rašireno je i potrebno je prepoznati njegov učinak. Na primjer, rezultati istraživanja pokazuju da su dvije od pet žena (43 %) doživjele neki oblik psihičkog nasilja od prijašnjeg ili sadašnjeg partnera. Da navedemo samo nekoliko primjera, to uključuje 25 % žena koje je partner omalovažavao ili ponižavao privatno, 14 % onih kojima je partner prijetio da će ih tjelesno ozlijediti i 5 % onih kojima je partner zabranio da napuštaju dom, oduzeo im ključeve automobila ili ih zatočio.
- Od žena koje su trenutačno u vezi 7 % doživjelo je četiri ili više različitih oblika psihičkog nasilja. Višekratni i opetovani oblici psihičkog nasilja od intimnog partnera moraju se prepoznati kao umanjivanje ženine samostalnosti, što se može izjednačiti s gubitkom samostalnog privatnog i obiteljskog života.
- Poslodavci i sindikati trebaju razmotriti usvajanje aktivnosti u cilju podizanja svijesti i povezanih aktivnosti izobrazbe za odgovorno osoblje kako bi im pomogli identificirati i odgovoriti na potrebe zaposlenika koji su izloženi psihički kontrolirajućem ponašanju partnera.
- Policiju i ostale odgovarajuće državne službe potrebno je obučiti za prepoznavanje i shvaćanje utjecaja psihičkog zlostavljanja na žrtve.
- Kontrolirajuće i zlostavljajuće ponašanje prijestupnika može zahtijevati izravnu intervenciju policije kako bi se zaštitile žrtve i uputile na službe za pružanje potpore žrtvama umjesto čekanja da žrtva sama potraži pomoć. Istodobno postoji potreba da se službe povežu s počiniteljima kako bi se pobrinule za njihovo ponašanje kojim psihički zlostavljaju, kao i za rješavanje svakoga nasilnog ponašanja.
- Na razini država članica EU-a potrebno je preispitati zakonodavstvo kako bi se ocijenilo obuhvaća li ono razne oblike opetovanoga psihičkog zlostavljanja i njegov utjecaj na žrtve, koje se – kako pokazuju rezultati istraživanja – često pojavljuje skupa s tjelesnim i/ili seksualnim nasiljem u vezama.

1.4. Iskustva uhođenja

Poboljšavanje pravnog i praktičnog odgovora na uhođenje

- Rezultati istraživanja pokazuju da je jedna od pet žena doživjela neki oblik uhođenja od 15. godine života, dok ih je 5 % to doživjelo u razdoblju od 12 mjeseci prije istraživanja. Ipak, tri od četiriju slučajeva uhođenja prijavljenih u istraživanju nikad nisu prijavljena policiji. Ako je uhođenje prepoznato u zakonu na nacionalnoj razini, potrebno je poticati žene da ga prijavljuju kad se dogodi. Istodobno, korist i učinkovitost zakonskih odredbi o uhođenju potrebno je preispitati na razini država članica. One države članice EU-a koje nemaju sveobuhvatno zakonodavstvo o uhođenju potrebno je potaknuti na uvođenje zakonodavstva koje služi potrebama žrtava.
- Žrtve uhođenja trebale bi primiti odgovarajuću zaštitu od države, koja se temelji na vrsti zaštite razvijenoj kao odgovor na slučajeve obiteljskog nasilja.
- Budući da je jednu od 10 žena uhodio prijašnji partner, službe za pružanje potpore potrebno je upozoriti na postojanje uhođenja u razdoblju nakon veza kako se takvi uzorci ponašanja ne bi previdali.
- Jedna od pet žena koje su doživjele uhođenje navodi da je ono trajalo više od dvije godine. Upravo kao pri tjelesnome i seksualnom nasilju, emocionalne i psihičke posljedice uhođenja mogu biti dugotrajne i duboke. Stoga je nužno osigurati dostupnost stručnih službi za pružanje potpore žrtvama uhođenja.

Uloga interneta i društvenih medija

- Među žrtvama uhođenja 23 % njih u istraživanju je navelo da su morale promijeniti adresu e-pošte ili telefonski broj zbog najozbiljnijeg slučaja uhođenja. Internet i platforme društvenih medija trebali bi poduzeti mjere za proaktivno pružanje pomoći žrtvama uhođenja pri prijavljivanju nasilja te bi ih također trebalo potaknuti da se proaktivno bave pitanjem ponašanja počinitelja. Policija se istodobno može poticati na rutinsko prepoznavanje i istraživanje slučajeva u kojima virtualno uhođenje ima ulogu.

1.5. Iskustva seksualnog uznemiravanja

Podizanje svijesti o seksualnom uznemiravanju i poticanje njegova prijavljivanja

- Seksualno uznemiravanje rašireno je i uobičajeno iskustvo za mnoge žene u EU-u. Na primjer, jedna od pet žena doživjela je nepoželjno dodirivanje, grljenje ili ljubljenje od 15. godine života, a 6 % od svih žena doživjelo je takav tip uznemiravanja barem šest puta od 15. godine života. Među ženama koje su doživjele seksualno uznemiravanje najmanje jedanput od 15. godine života, 32 % navelo je kolegu, šefa ili klijenta kao počinitelja(-e). Kao odgovor na to, organizacije poslodavaca i sindikati trebali bi podizati svijest o seksualnom uznemiravanju i poticati žene da prijavljuju incidente.
- Rezultati istraživanja pokazuju da seksualno uznemiravanje žena uključuje niz različitih počinitelja te može obuhvaćati uporabu „novih“ tehnologija. Jedna od 10 žena (11 %) doživjela je neprimjerene pokušaje zblizavanja na društvenim mrežama ili je bila izložena seksualno eksplicitnoj e-pošti ili SMS porukama. Takvi oblici seksualnog uznemiravanja nerazmjerno pogađaju mlađe žene. Države članice EU-a trebaju preispitati postojeći opseg zakonodavnih i političkih odgovora na seksualno uznemiravanje uz spoznaju da se ono može dogoditi u različitim situacijama i može se koristiti različitim medijima, na primjer internetom ili mobilnim telefonima. Kao pri virtualnom uhođenju, policija se može poticati na rutinsko prepoznavanje i istraživanje slučajeva u kojima virtualno uznemiravanje ima ulogu.

Ranjivost žena stručnjaka u odnosu prema ostalim ženama

- Između 74 % i 75 % žena stručnjaka ili na visokim menadžerskim položajima doživjelo je seksualno uznemiravanje u svojem životu, a jedna od četiriju tih žena bila je suočena sa seksualnim uznemiravanjem u razdoblju od 12 mjeseci prije istraživanja. Potrebno je prepoznati činjenicu da su žene stručnjaci na menadžerskim i ostalim visokim položajima izložene riziku od seksualnog uznemiravanja. Za to bi moglo postojati mnoštvo razloga, na primjer njihova izloženost radnim okruženjima i situacijama u kojima je povećan rizik od zlostavljanja, kao i mogućnost da su žene stručnjaci svjesnije toga što predstavlja seksualno uznemiravanje. Poslodavci i druge organizacije trebaju podignuti svijest i provoditi praktične inicijative za prepoznavanje i borbu protiv seksualnog uznemiravanja koje doživljavaju žene različitih struka i obrazovanja te u različitim poslovnim situacijama.

Pružanje dokaza radi isticanja seksualnog uznemiravanja i borbe protiv njega

- Potrebno je unaprijediti administrativne podatke i postojeća istraživanja o poslu i obrazovanju kako bi se obuhvatila redovita i detaljna pitanja o seksualnom uznemiravanju. Takvi podaci mogu se upotrijebiti radi informiranja politike i mjera za rješavanje tog oblika zlostavljanja.

1.6. Iskustva nasilja u djetinjstvu

Opseg zlostavljanja djece i neprijavlivanje slučajeva

- Nešto više od jedne od 10 žena (12 %) doživjelo je neki oblik seksualnog zlostavljanja ili incidenta od odrasle osobe prije 15. godine. Ti oblici zlostavljanja obično uključuju odraslu osobu koja pokazuje svoje genitalije (8 %) ili dira genitalije ili grudi djeteta (5 %). Kao krajnost, 1 % žena navodi da su u djetinjstvu bile prisiljene na seksualni odnos s odraslom osobom.
- Otprilike 27 % žena doživjelo je neki oblik tjelesnog zlostavljanja u djetinjstvu (prije 15. godine) od odrasle osobe.
- EU se treba ponovno usredotočiti na rašireno i neprijavljeno zlostavljanje koje su žene doživjele u djetinjstvu. Ti dokazi mogu se upotrijebiti za bavljenje problemom zlostavljanja djece u sadašnjosti i onim iz prošlosti.

Značajke zlostavljanja

- U 97 % slučajeva seksualnog nasilja nad djecom počinitelj je bio muškarac, dok je u slučajevima tjelesnog nasilja samo nešto više slučajeva pripisano muškarcima nego ženama.
- Potrebni su detaljni podaci o zlostavljanju djece, uključujući istraživanja koja mogu obuhvatiti i neprijavljeno zlostavljanje, kako bi se identificirali i potkrijepili dokazi o značajkama zlostavljanja koji se mogu upotrijebiti u ciljnim intervencijama za sprečavanje zlostavljanja, zaštitu žrtava i kažnjavanje prijestupnika.

Odgovor na zlostavljanje djece

- Rezultati pokazuju da je 30 % žena koje su doživjele seksualnu viktimizaciju od prijašnjega ili sadašnjeg partnera također doživjelo seksualno nasilje u djetinjstvu, dok 10 % žena koje nisu doživjele seksualnu viktimizaciju u sadašnjoj ili prijašnjoj vezi navodi da

je doživjelo seksualno nasilje u djetinjstvu. Istodobno 73 % majki koje su bile žrtve tjelesnoga i/ili seksualnog nasilja od partnera navodi da je najmanje jedno od njihove djece bilo svjesno da se takvo nasilje događa. Programi bi trebali biti namijenjeni djeci i obiteljima koji su izloženi riziku od nasilja kako bi se zaustavio krug zlostavljanja.

- U skladu s Istanbulsom konvencijom države članice EU-a trebalo bi potaknuti na preispitivanje njihovih zakonodavstava radi ponovne procjene obrazloženja vremenskih ograničenja, ako ona postoje, za prijavljivanje zlostavljanja koje se dogodilo u djetinjstvu.
- Dokazi koji se temelje na osobnim iskustvima djece sa zlostavljanjem ključni su za oblikovanje politika i djelovanja s ciljem sprečavanja zlostavljanja i zaštite djece od njega.

1.7. Strah od viktimizacije i njegov utjecaj

Strah od rodno utemeljenoga nasilja pogađa ženinu slobodu kretanja

- Istraživanje pokazuje da polovica žena izbjegava određene situacije ili mjesta, barem ponekad, zbog straha od mogućeg tjelesnoga ili seksualnog napastovanja. Za usporedbu, kako pokazuju postojeća istraživanja o kaznenim djelima i viktimizaciji provedena među općim stanovništvom, strah muškaraca od kaznenih djela, kao i njegov utjecaj na njihove živote, općenito je niži nego kod žena. Strah žena od kaznenih djela – posebno strah od rodno utemeljenog nasilja – potrebno je prepoznati i riješiti na razini EU-a i država članica, kao i na lokalnoj razini, zbog njegova negativnog utjecaja na svakodnevnu slobodu kretanja žena.

Povišene razine straha mogu upućivati na zlostavljanje

- Mnoge žene koje pokazuju povišene razine straha od napada u pravilu su doživjele visoke razine tjelesnoga ili seksualnog nasilja. Budući da povišene razine straha mogu odražavati iskustva zlostavljanja,

zdravstvene i druge stručnjake može se potaknuti da, kada je to potrebno, postavljaju pitanja o strahu od viktimizacije i prikupljaju podatke o tome s ciljem identificiranja mogućeg zlostavljanja.

1.8. Stavovi prema nasilju nad ženama i svijest o tome

Podizanje svijesti o nasilju nad ženama

- Žene doživljavaju nasilje nad ženama kao uobičajeno ili rijetko u svojim zemljama, ovisno o svojim osobnim iskustvima nasilja od partnera i/ili osobe koja nije njihov partner, o svijesti da postoje druge žene koje su žrtve nasilja, kao i da postoje kampanje koje se bore protiv nasilja nad ženama. Međusobno djelovanje tih čimbenika potrebno je uzeti u obzir prilikom osmišljavanja politika za podizanje svijesti o nasilju nad ženama u različitim okruženjima i među različitim grupama žena.
- Ciljne kampanje na razini država članica EU-a ključne su za razvijanje znanja žena (i muškaraca) o rodno utemeljenom nasilju, za poticanje prijavljivanja slučajeva, zaštitu žrtava i djelovanje u smjeru sprečavanja nasilja.

Jamstvo očekivanog pružanja usluga u praksi

- Žene koje su žrtve nasilja malokad to prijavljuju stručnim službama. Ako kampanje za podizanje svijesti o nasilju nad ženama i poticanje njegova prijavljivanja žele biti uspješne, moraju stručne službe postojati i one moraju imati odgovarajuća sredstva kako bi zadovoljile potrebe žrtava.

Utemeljenost kampanja na postojećim dokazima o nasilju nad ženama

- U slučaju nedostatka podataka na razini država članica EU-a, mogu se uporabiti rezultati FRA-ova istraživanja o nasilju nad ženama radi podizanja svijesti i poboljšanja djelovanja država članica EU-a u odnosu na takvo nasilje.

ČITANJE REZULTATA

Stope prijavljenog nasilja razlikuju se među državama članicama. Više pojedinosti nalazi se na internetskom „alatu za istraživanje podataka” koji dolazi uz ovo izvješće. Navodimo neka moguća objašnjenja tih razlika.

Prepoznavanje razlika među državama

Baš kao što se podaci kaznenog pravosuđa o zabilježenim kaznenim djelima znatno razlikuju među zemljama, često postoje velike razlike među zemljama u razini prijavljene viktimizacije kad ljudi sudjeluju u intervjuima istraživanja o viktimizaciji. To se primjenjuje na kaznena djela općenito, a posebno na slučajeve nasilja nad ženama, koji su posebno osjetljive teme za istraživanja.

Odstupanja među zemljama u učestalosti nasilja zabilježena u FRA-ovu istraživanju potrebno je razmotriti u odnosu na niz čimbenika. Na primjer, podaci kaznenog pravosuđa pokazuju znatne razlike među zemljama u stopama sveukupnog nasilja, uključujući stope nasilja nad ženama ako su ti podaci dostupni. Općeniti podaci istraživanja o kaznenim djelima, kao i posebna istraživanja o nasilju nad ženama, uvijek pokazuju razlike među zemljama u stopama nasilja. S druge strane, FRA-ovo istraživanje pokazuje manje razlika među državama članicama EU-a u stopama obiteljskog nasilja nego istraživanje Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) o zdravlju žena i obiteljskom nasilju provedeno u 10 zemalja (podaci su prikupljeni u razdoblju od 2000. do 2003.). Ako se uspoređuju rezultati FRA-ova istraživanja o učestalosti silovanja s rezultatima nacionalnog istraživanja SAD-a o nasilju od intimnog partnera i seksualnom nasilju, koje obuhvaća svih 50 saveznih država (podaci su prikupljeni 2010.), razlike su manje među državama članicama EU-a nego među američkim saveznom državama. Rezultati FRA-ova istraživanja potpuno su u skladu s rezultatima postojećih nacionalnih istraživanja o nasilju nad ženama u državama članicama EU-a, ondje gdje su oni dostupni.

Moguća objašnjenja razlika među zemljama

Iako se, u skladu s rezultatima drugih istraživanja, očekuju razlike među zemljama u rezultatima istraživanja o stopama nasilja nad ženama, teže je objasniti i generalizirati te razlike diljem 28 različitih zemalja. Slijedi pet mogućih objašnjenja uočenih razlika među zemljama u stopama učestalosti nasilja nad ženama. Ona zahtijevaju dodatno istraživanje radi potvrde te se mogu promatrati u odnosu na druga moguća objašnjenja na razini zemlje.

1. U različitim zemljama može biti manje ili više kulturno prihvatljivo razgovarati s drugim ljudima o iskustvima nasilja nad ženama. Prilikom razmatranja rezultata istraživanja potrebno je uzeti u obzir mogućnost da je, u društvima u kojima se nasilje od privatnog partnera uglavnom smatra privatnim problemom, malo vjerojatno da će se slučajevi nasilja nad ženama dijeliti s obitelji i prijateljima te se oni također rijetko prijavljuju policiji. Takva povučenost može otežati razgovor s ispitivačima.
2. Ravnopravnost spolova mogla bi dovesti do viših stopa razotkrivanja nasilja nad ženama. Vjerojatnije je da će se društva s većom ravnopravnošću otvorenije baviti slučajevima nasilja nad ženama i boriti se protiv njih.
3. Izloženost žena čimbenicima rizika od nasilja moguće je ispitati na razini države članice s obzirom na čimbenike koji mogu povećati izloženost nasilju. Oni uključuju obrasce zapošljavanja (rad izvan doma) i obrasce socijalizacije i načina života (izlasci van i odlasci na spojeve).

4. Razlike među zemljama u ukupnim razinama kaznenih djela nasilja potrebno je razmotriti usporedno s rezultatima o nasilju nad ženama. Na primjer, viša stopa urbanizacije u državi članici najčešće je povezana s višim stopama kaznenih djela.
5. Istraživanje je otkrilo dokaze o povezanosti počiniteljeva konzumiranja alkohola i iskustva žena s nasiljem od intimnog partnera („obiteljsko nasilje“). Različiti obrasci konzumiranja alkohola u državama članicama mogu pomoći pri objašnjavanju određenih aspekata nasilja nad ženama, koje pak treba pregledati u usporednim obrascima nasilnog ponašanja pojedinačnog počinitelja, koje ne mora biti ograničeno na nasilje nad ženama.

Te i ostale čimbenike potrebno je dodatno istražiti prilikom razmatranja rezultata na razini pojedinih država članica.

2

Što pokazuju rezultati

Sljedeći odjeljak daje kratki pregled glavnih rezultata istraživanja koji odražavaju glavna područja obuhvaćena upitnikom.

Internetski alat za istraživanje podataka posebno predstavlja glavne rezultate istraživanja te korisniku omogućuje da izvuče te podatke na različite načine.

Postavljanje pitanja o iskustvima od 15. godine života, prije 15. godine i u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua

U istraživanju su sudjelovale žene u dobi od 18 do 74 godine. Kako bi se razlikovali incidenti koji su se dogodili u djetinjstvu žrtava, te na temelju ustanovljene prakse istraživanja, pitanja iz istraživanja ponudila su dob od 15 godina te su žene zamoljene da razmisle o incidentima koji su se dogodili prije i poslije te dobi.

U različitim istraživanjima odabiru se različite granične dobi radi određivanja okvira pitanja iz istraživanja. U vezi s tim, istraživanje FRA-e u skladu je s istraživanjem Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) o zdravlju žena i obiteljskom nasilju u kojem je također dob od 15 godina odabrana kao granična dob.

Tijekom istraživanja od žena se tražilo da naprave razliku između incidenata koji su se dogodili od 15. godine života (tijekom cijelog života) od onih koji su se dogodili u razdoblju od dvanaest mjeseci prije provođenja istraživačkog intervjua. Postavljanje pitanja ženama o posljednjih 12 mjeseci pomaže im da razlikuju nedavne događaje od onih koji bi mogli biti davni. Ono također daje podatke koji imaju izravnu političku važnost u odnosu prema trenutačnoj praksi, kao što je praksa odgovaranja žrtvama.

2.1. Tjelesno i seksualno nasilje

► Tjelesno nasilje:

Procjenjuje se da je 13 milijuna žena u EU-u bilo žrtva tjelesnog nasilja u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja istraživačkih intervjua. To je 7 % žena u dobi od 18 do 74 godine u EU-u¹.

► Seksualno nasilje:

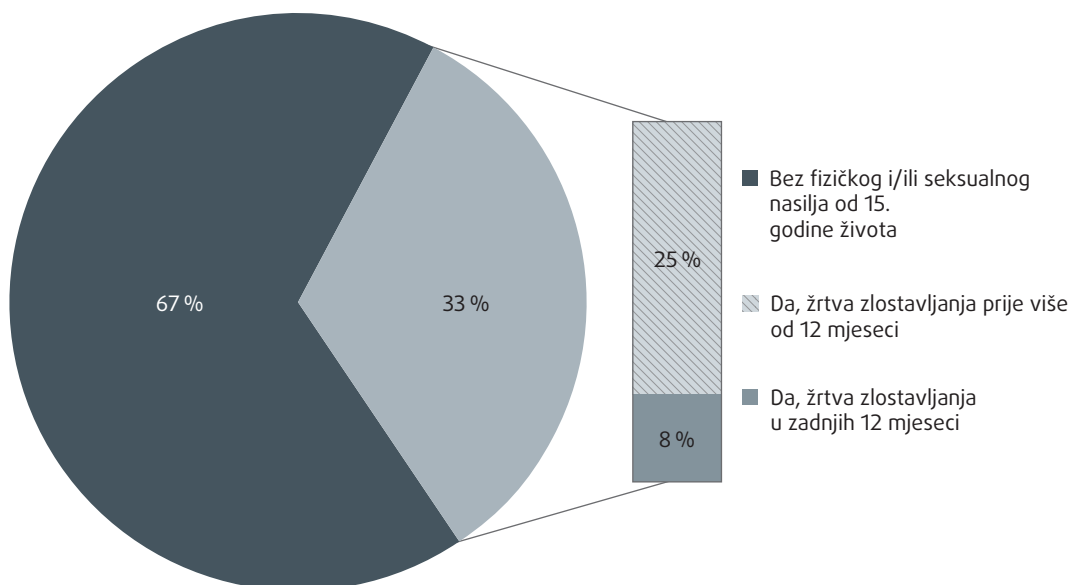
Procjenjuje se da je 3,7 milijuna žena u EU-u doživjelo seksualno nasilje u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja istraživačkih intervjua – što odgovara 2 % žena u dobi od 18 do 74 godine u EU-u.

Sveukupna učestalost tjelesnoga i seksualnog nasilja

- Jedna od triju žena (33 %) doživjela je tjelesno i/ili seksualno nasilje od 15. godine života.
- Otprilike 8 % žena doživjelo je tjelesno i/ili seksualno nasilje u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja istraživačkih intervjua (pokazatelj 1.a).
- Od svih žena koje imaju (sadašnjega ili prijašnjega) partnera 22 % njih doživjelo je tjelesno i/ili seksualno nasilje od partnera od 15. godine života (tablica 1.).

¹ Prema Eurostatovoj internetskoj bazi podataka, 1. siječnja 2013. u EU-28 živjelo je 186 590 848 žena u dobi od 18 do 74 godine. Vidjeti: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (data code demo_pjan, izvučeno 16. kolovoza 2013.).

Pokazatelj 1.a: Žene koje su bile žrtve tjelesnoga i/ili seksualnog nasilja od 15. godine života i u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua, EU-28 (%)

Napomena: Na temelju podataka svih ispitanica (N = 42 002).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Okvir 1.: Pitanja postavljena u istraživanju – tjelesno i seksualno nasilje

Tjelesno nasilje

Od vaše navršene 15. godine do sada / u posljednjih 12 mjeseci koliko vas je često netko:

- gurnuo?
- pljusnuo?
- bacio tvrdi predmet na vas?
- zgrabio ili povukao za kosu?
- udario šakom, tvrdim predmetom ili pak nogom?
- opekao?
- pokušao ugušiti ili zadaviti?
- porezao, ubo ili pucao na vas?
- udario vašom glavom o nešto?

Seksualno nasilje

Od vaše navršene 15. godine do sada / u posljednjih 12 mjeseci koliko vas je često netko:

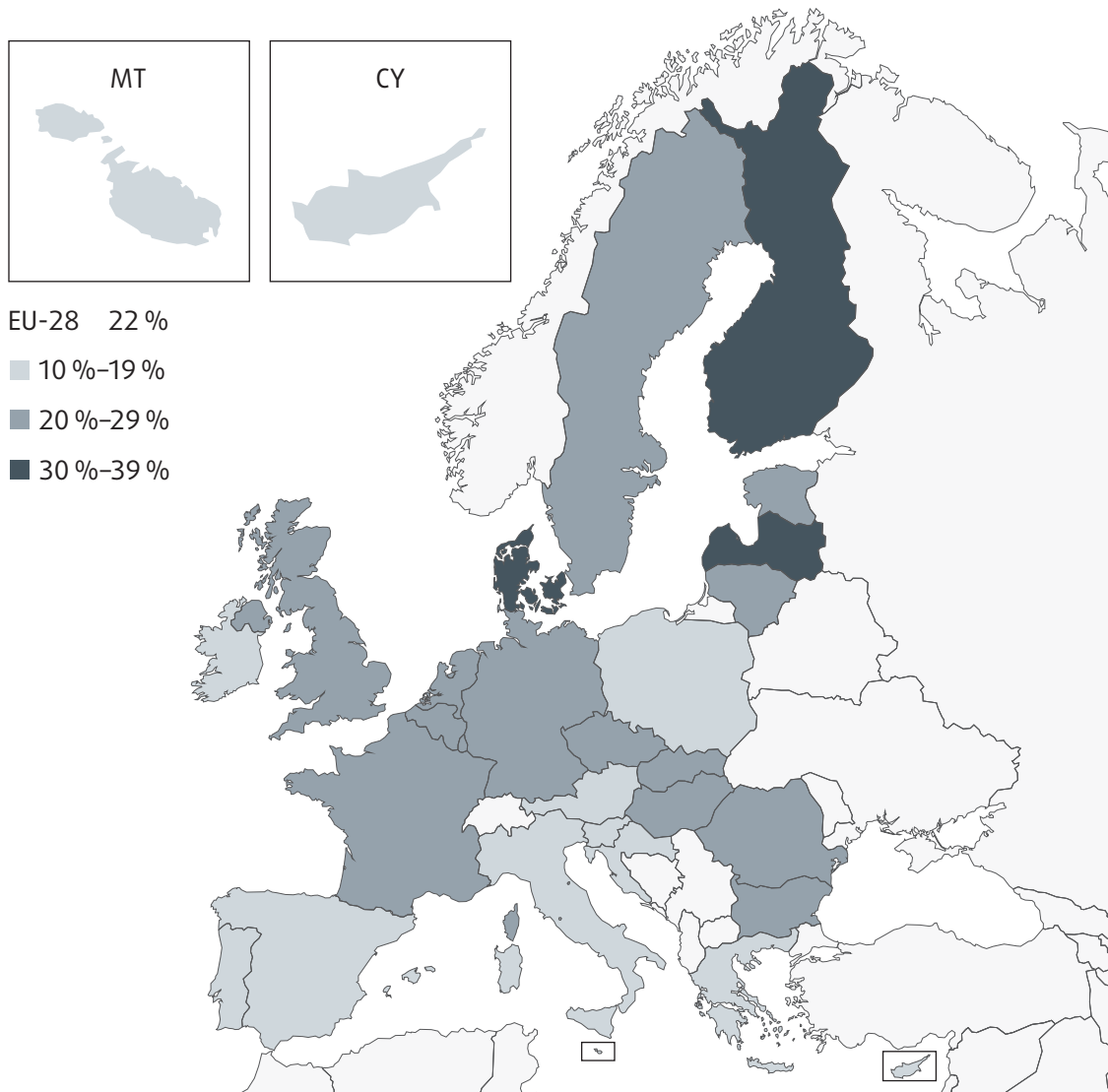
- Prisilio na seksualni odnos silom vas držeći ili nanoseći vam bol na bilo koji način? (AKO JE POTREBNO: Pod seksualnim odnosom ovdje se

razumijeva prisilni oralni seks, prisilni analni seks ili vaginalna penetracija.)

- Osim toga, pokušao vas prisiliti na seksualni odnos silom vas držeći ili nanoseći vam bol na bilo koji način? (AKO JE POTREBNO: Pod seksualnim odnosom ovdje se razumijeva prisilni oralni seks, prisilni analni seks ili vaginalna penetracija.)
- Osim toga, prisilio vas na sudjelovanje u bilo kojem obliku seksualne aktivnosti kada to niste htjeli ili niste bili u mogućnosti odbiti?
- Ili jeste li pristali na seksualnu aktivnost zato što ste se bojali onoga što bi se moglo dogoditi ako odbijete?

Pitanja o tjelesnom i seksualnom nasilju postavljana su odvojeno u odnosu na sadašnjeg partnera, prijašnjeg partnera i druge osobe.

Pokazatelj 1.b: Tjelesno i/ili nasilje od seksualnog partnera od 15. godine života, EU-28 (%)

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Tablica 1.: Žene koje su doživjele tjelesno i/ili seksualno nasilje od sadašnjega ili prijašnjeg partnera ili od druge osobe od 15. godine života, po državama članicama EU-a (%)^{a,b,c}

Država članica EU-a	Bilo koji partner (sadašnji i/ili prijašnji) ^b	Osoba koja nije partner ^c	Bilo koji partner i/ili osoba koja nije partner ^c
AT	13	12	20
BE	24	25	36
BG	23	14	28
CY	15	12	22
CZ	21	21	32
DE	22	24	35
DK	32	40	52
EE	20	22	33
EL	19	10	25

Država članica EU-a	Bilo koji partner (sadašnji i/ili prijašnji) ^b	Osoba koja nije partner ^c	Bilo koji partner i/ili osoba koja nije partner ^c
ES	13	16	22
FI	30	33	47
FR	26	33	44
HR	13	13	21
HU	21	14	28
IE	15	19	26
IT	19	17	27
LT	24	16	31
LU	22	25	38
LV	32	17	39
MT	15	15	22
NL	25	35	45
PL	13	11	19
PT	19	10	24
RO	24	14	30
SE	28	34	46
SI	13	15	22
SK	23	22	34
UK	29	30	44
EU-28	22	22	33

Napomene: a Zbroj rezultata u prvim dvama stupcima tablice nije jednak rezultatima u trećem stupcu zbog različite osnove izračuna rezultata (rezultati o nasilju od partnera dolaze od ispitanica koje imaju ili su imale partnera, za razliku od svih žena ukupno) i činjenice da su neke ispitanice doživjele nasilje od svojih partnera i od osoba koje im nisu bile partneri.

b Od svih žena koje su bile udane, živjele s nekim bez stupanja u brak ili bile u vezi (bez zajedničkog života) u vrijeme provođenja intervjua ili bilo kada u prošlosti (n = 40 192).

c Od svih ispitanica (N = 42 002).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Značajke tjelesnog nasilja

- ▶ Otprilike 31 % žena doživjelo je jedan ili više slučajeva tjelesnog nasilja (vidjeti okvir 1.) od 15. godine života (tablica 2.). Iako žene najčešće navode da ih je netko gurnuo, isključivanje tog oblika nasilja ima tek ograničen učinak na sveukupnu učestalost tjelesnog nasilja, smanjujući ju s 31 % na 25 %. Taj rezultat odražava činjenicu da su mnoge žene koje tvrde da ih je netko gurnuo doživjele i druge oblike tjelesnog nasilja.
- ▶ Najučestaliji oblici tjelesnog nasilja obuhvaćaju guranje, pljuske, grabljenje ili povlačenje žene za kosu.

Značajke seksualnog nasilja

- ▶ Sveukupno 11 % žena doživjelo neki oblik seksualnog nasilja (vidjeti okvir 1.) od 15. godine života od partnera ili od neke druge osobe. Dok neke žene navode da su doživjele jedan oblik seksualnog nasilja, druge žene tvrde da su doživjele višestruke oblike seksualnog nasilja.

Tablica 2.: Žene koje su doživjele različite oblike tjelesnog nasilja od partnera ili od drugih osoba od 15. godine života, EU-28 (%)^{a,b,c}

Oblik tjelesnog nasilja	Sadašnji partner ^a	Prijašnji partner ^b	Osoba koja nije partner ^c	Bilo koji partner i/ili osoba koja nije partner ^c
gurnuo vas je	5	19	13	23
pljusnuo vas je	4	15	8	17
bacio je tvrdi predmet na vas	2	8	4	9
zgrabio vas je ili povukao za kosu	2	10	7	13
udario vas je šakom, tvrdim predmetom ili nogom	1	9	5	10
opekao vas je	0	1	0	1
pokušao vas je ugušiti ili zadaviti	1	5	1	4
porezao vas je, ubo ili pucao u vas	0	1	1	1
udario je vašom glavom o nešto	1	5	2	4
bilo što od navedenoga	7	24	20	31
bilo što od navedenoga osim „gurnuo vas je“	5	20	15	25

Napomene: a Od svih žena koje su bile udane, živjele s nekim bez stupanja u brak ili bile u vezi (bez zajedničkog života) u vrijeme intervjua (n = 30 675).

b Od svih žena koje su, u prošlosti, bile udane, živjele zajedno s nekim bez stupanja u brak ili bile u vezi (bez zajedničkog života) barem jedanput (n = 25 870).

c Od svih ispitanica (N = 42 002).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Stopa silovanja

Jedna od 20 žena (5 %) bila je žrtva silovanja od 15. godine života. Taj se brojčani pokazatelj temelji na odgovorima na pitanje: „Koliko vas je često, od vaše 15. godine života do sada, netko prisilio na seksualni odnos silom vas držeći ili povrijedivši na bilo koji način?“

U mnogim pravosuđima EU-a silovanje je pravno definirano u širem smislu, a ne samo činjenicom da je počinitelj uporabio fizičku silu. U tom smislu stopa silovanja u EU-u mogla bi biti veća od 5 %. Neki slučajevi silovanja mogli su biti obuhvaćeni odgovorima žena na još jedno istraživačko pitanje: „Koliko vas je često, od vaše 15. godine života do sada, netko prisilio na sudjelovanje u bilo kojem obliku seksualne aktivnosti kada to niste htjeli ili niste bili u mogućnosti odbiti?“

Rezultate istraživanja o silovanju potrebno je promatrati uz usporedne rezultate ostalih istraživačkih pitanja o seksualnom nasilju. U FRA-ovu istraživanju ženama su postavljena pitanja o njihovim iskustvima s četirima

oblicima seksualnog nasilja. Žene su mogle navesti koji su od tih oblika doživjele, ako su uopće doživjele bilo koji od njih. U nastavku su opisani rezultati iskustava žena od 15. godine života:

- ▶ 5 % žena bilo je prisiljeno na seksualni odnos;
- ▶ 6 % žena navodi da ih je netko pokušao prisiliti na seksualni odnos;
- ▶ 6 % žena kaže da ih je netko prisilio na sudjelovanje u seksualnoj aktivnosti kada to nisu htjele ili nisu bile u mogućnosti odbiti;
- ▶ 6 % žena pristalo je na seksualnu aktivnost zbog straha od onoga što bi se moglo dogoditi ako ne pristanu.
- ▶ Od žena koje navode da su bile žrtve seksualnog nasilja od osobe koja nije njihov partner gotovo jedna od 10 žena prilikom opisivanja pojedinosti *najozbiljnijeg* slučaja seksualnog nasilja koje su doživjele navodi da je u incident bilo uključeno više od jednog počinitelja.

Opetovani slučajevi seksualnog nasilja

Više od polovice žena koje je silovao njihov sadašnji partner ili koje je sadašnji partner pokušao silovati ili prisiliti na sudjelovanje u seksualnoj aktivnosti kada nisu mogle odbiti doživjelo je više od jednog slučaja seksualnog nasilja. Otprilike jednu trećinu žrtava silovanja (31 %) sadašnji je partner silovao šest ili više puta.

Rezultati koji se odnose na seksualno nasilje od prijašnjeg partnera pokazuju sličan obrazac. Ovisno o obliku seksualnog nasilja između jedne trećine i jedne četvrtine žrtava doživjelo je takvo nasilje više puta.

Detalji nasilja od intimnog partnera

- ▶ Jedna trećina žrtava (34 %) tjelesnog nasilja od prijašnjeg partnera doživjela je četiri ili više oblika tjelesnog nasilja.
- ▶ Iako su se slučajevi nasilja od prijašnjeg partnera većinom događali tijekom veze, jedna od šest žena (16 %) koja je bila viktimizirana od prijašnjeg partnera doživjela je nasilje nakon prekida veze.

Nasilje tijekom trudnoće

Od žena koje su doživjele nasilje od prijašnjeg partnera i koje su bile trudne tijekom te veze 42 % doživjelo je nasilje od partnera dok su bile trudne. Za usporedbu, od žena koje su doživjele nasilje od svojeg sadašnjeg partnera njih 20 % doživjelo je nasilje od sadašnjeg partnera dok su bile trudne. Razlika u tim brojkama mogla bi odražavati činjenicu da su žene manje sposobne ili voljne prijaviti nasilje od sadašnjeg partnera prilikom intervjuiranja – no takvu pretpostavku potrebno je dodatno istražiti.

Pojedinosti nasilja od osobe koja nije partner

- ▶ Jedna od pet žena (22 %) doživjela je od 15. godine života tjelesno nasilje od osobe koja nije njezin partner.
- ▶ Među tim ženama koje su doživjele *tjelesno* nasilje od nekoga tko nije njihov partner njih 67 % kaže da je počinitelj bio muška osoba, a 7 % kaže da je doživjelo tjelesno nasilje od počinitelja obaju spolova. U slučajevima seksualnog nasilja 97 % žena tvrdi da je počinitelj bila muška osoba (tablica 3.).

Tablica 3.: Spol počinitelja tjelesnog i seksualnog nasilja doživljenoga od 15. godine života kad počinitelj nije bio trenutačni ili prijašnji partner, EU-28 (%)

	Tjelesno nasilje	Seksualno nasilje
Muški	67	97
Ženski	26	2
Oba	7	0
Bez odgovora	1	0
n	7 207	2 296

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

2.2. Posljedice nasilja

Učinci nasilja na žrtvu

- Kad govore o najozbiljnijim slučajevima seksualnog nasilja, žene kažu da su tada njihove emocionalne reakcije većinom bile strah, srdžba i sram zbog toga što im se dogodilo. Žene koje su doživjele seksualno nasilje od nekog tko nije bio njihov partner navele su i visoku razinu šoka.
- U odnosu prema dugotrajnim psihičkim posljedicama nasilja (vidjeti tablicu 4.), viktimizacija od partnera ili drugih osoba uzrokovala je gubitak samopouzdanja žrtava te su postale ranjive i uznemirene.
- Žrtve seksualnog nasilja navode da često pate od većeg broja psihičkih posljedica.
- Različitim dugotrajnim psihičkim posljedicama podložnije su žene koje su doživjele nasilje od partnera nego one koje su doživjele nasilje od počinitelja koji im nije bio partner. To može odražavati ne samo reakcije na najozbiljnije slučajeve nasilja od partnera, kako je postavljeno pitanje u istraživanju nego i činjenicu da je vjerojatnije da je nasilje od partnera uključivalo nekoliko incidenata tijekom dugog razdoblja.

Tablica 4.: Dugotrajne psihičke posljedice najozbiljnijeg slučaja nasilja od 15. godine života, prema obliku nasilja i počinitelju (%)^{a,b}

	Bilo koji partner (sadašnji i/ili prijašnji)		Osoba koja nije partner	
	Tjelesno nasilje	Seksualno nasilje	Tjelesno nasilje	Seksualno nasilje
Oblik psihičke posljedice				
depresija	20	35	8	23
anksioznost	32	45	23	37
napadaji panike	12	21	8	19
gubitak samopouzdanja	31	50	17	40
osjećaj ranjivosti	30	48	24	47
poteškoće sa spavanjem	23	41	13	29
poteškoće s koncentracijom	12	21	7	16
poteškoće u vezama	24	43	9	31
drugo	3	5	4	4
Broj odabranih kategorija				
nijedna	28	9	43	16
1	26	21	28	25
2-3	27	31	19	35
4 ili više	17	38	8	24
bez odgovora	2	(1)	2	1
n	5 415	1 863	4 237	1 847

Napomene: a Ispitanice su mogle dati više od jednog odgovora, stoga zbrojevi po kategorijama mogu iznositi više od 100 %.

b Rezultati koji se temelje na malom broju odgovora statistički su manje pouzdani, stoga se zapažanja utemeljena na manje od 30 odgovora stavljaju u zagrade, a zapažanja utemeljena na manje od pet odgovora izostavljaju se (označeno s „-“).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Obraćanje policiji i drugim službama

- ▶ Jedna trećina žrtava nasilja od partnera (33 %) i jedna četvrtina žrtava nasilja od osobe koja nije partner (26 %) obratila se policiji ili nekoj drugoj organizaciji, na primjer organizaciji za pružanje potpore žrtvama, nakon najozbiljnijeg slučaja nasilja. Više stope prijavljivanja nasilja od partnera mogu odražavati uobičajenu situaciju u kojoj su žene doživjele nekoliko slučajeva nasilja u vezi prije nego su odlučile prijaviti najozbiljniji slučaj kako bi spriječile da se nasilje ponovi ili pojača, dok nasilje od osobe koja nije partner uglavnom podrazumijeva izolirane slučajeve s manjim rizikom ponavljanja. U tablici 5. nalaze se podaci o kontaktiranju i nekontaktiranju sa službama, podijeljeni prema počinitelju i obliku nasilja.
- ▶ Sveukupno, u 14 % slučajeva žrtve su prijavile policiji najozbiljnije slučajeve nasilja od partnera, a u 13 % slučajeva prijavile su najozbiljnije slučajeve nasilja od osobe koja nije partner.

- ▶ Za otprilike jednu četvrtinu žrtava osjećaj srama i neugode zbog toga što se dogodilo bio je razlogom za neprijavlivanje policiji ili bilo kojoj drugoj organizaciji najozbiljnijeg slučaja seksualnog nasilja od partnera ili od osobe koja nije partner.

Nezadovoljene potrebe žrtava

- ▶ Na pitanje koji bi im oblik pomoći bio koristan žene odgovaraju da su, poslije najozbiljnijih slučajeva nasilja, prije svega htjele nekoga s kim bi mogle razgovarati i tko bi im dao potporu (33 % – 54 %) ovisno o obliku nasilja i počinitelju), a potom su htjele zaštitu (12 % – 25 %) i druge oblike praktične pomoći (13 % – 21 %).

Prevladavanje nasilja

- ▶ Većina žrtava (57 % – 60 % ovisno o počinitelju i obliku nasilja) podijelila je s nekim svoje iskustvo povezano s najozbiljnijim slučajem koji su doživjele (tablica 5.). Otprilike jedna trećina žrtava nasilja koje je počinio partner (35 %) smatra potporu obitelji i prijatelja zaslužnom za prevladavanje nasilja.

Tablica 5.: Kontaktiranje sa službama i razgovor s drugim ljudima o najozbiljnijim incidentima od 15. godine života, prema obliku nasilja i počinitelju (%)^a

	Bilo koji partner (sadašnji i/ili prijašnji)		Osoba koja nije partner	
	Tjelesno nasilje	Seksualno nasilje	Tjelesno nasilje	Seksualno nasilje
ispitanica se obratila policiji ili drugim službama	31	39	24	30
razgovarala je s nekim drugim	36	28	44	37
nije razgovarala ni s kim	32	32	31	33
bez odgovora	1	(0)	1	1
n	5 415	1 863	4 237	1 847

Napomena: ^a Rezultati koji se temelje na malom broju odgovora statistički su manje pouzdani, stoga se zapažanja utemeljena na manje od 30 odgovora stavljaju u zagrade, a zapažanja utemeljena na manje od pet odgovora izostavljaju se (označeno s „-“).
Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

2.3. Psihičko nasilje od partnera

- ▶ Jedna od triju žena (32 %) doživjela je psihičko zlostavljanje od intimnog partnera, bilo sadašnjega ili prijašnjega. To uključuje postupke kao što su omalovažavanje ili ponižavanje ispitanice u javnosti ili privatno; zabranjivanje da napusti dom ili zatočenje; tjeranje da gleda pornografske materijale protiv svoje volje; namjerno plašenje i zastrašivanje; prijetnje nasiljem ili prijetnje da će nauditi nekome do koga joj je stalo.
- ▶ Sveukupno, 43 % žena doživjelo je neki oblik psihičkog nasilja od intimnog partnera (pokazatelj 2.a). To može uključivati psihičko zlostavljanje i druge oblike psihičkog nasilja kao što su kontrolirajuće ponašanje (na primjer, pokušaji sprečavanja žene u viđanju s prijateljima ili u posjetima obitelji i rodbini),

ekonomsko nasilje (na primjer, zabranjivanje ženi da radi izvan doma) te ucjena (tablica 6).

- ▶ Najučestaliji oblici psihičkog nasilja uključuju partnersko omalovažavanje ili ponižavanje žene privatno, insistiranje na tome da zna gdje je ona na način koji premašuje općenitu zabrinutost te srdžba ako ona razgovara s drugim muškarcima. Jedna žena od četiri doživjela je sve od navedenoga u svojoj intimnoj vezi.
- ▶ Otprilike 5 % žena doživjelo je ekonomsko nasilje u svojim sadašnjim vezama, a 13 % žena doživjelo je neki oblik ekonomskog nasilja u prijašnjim vezama. To uključuje slučaj kad je partner sprečava u samostalnom donošenju odluka o obiteljskim novčanim sredstvima ili joj zabranjuje da radi izvan doma.

Okvir 2.: Pitanja postavljena u istraživanju – psihičko nasilje

Koliko je često vaš sadašnji partner / Je li ikad neki prijašnji partner...

- pokušao spriječiti da se vidate s prijateljima?
- pokušao ograničiti vaš kontakt s obitelji ili rodbinom?
- insistirao na tome da zna gdje ste na način koji premašuje općenitu zabrinutost?
- postao srdit ako ste razgovarali s drugim muškarcem? (ili drugom ženom ako je partner ženska osoba)
- sumnjao da mu niste vjerni?
- sprečavao vas da donosite odluke o obiteljskim novčanim sredstvima i kupujete samostalno?
- zabranio da radite izvan doma?
- zabranio da napustite dom, oduzeo vam ključeve od auta ili vas zatočio?

Koliko vas je često vaš sadašnji partner / Je li vas ikad neki prijašnji partner...

- omalovažavao ili ponižavao pred drugim ljudima?
- omalovažavao ili ponižavao privatno?
- namjerno plašio, primjerice vikanjem ili razbijanjem stvari?
- tjerao na gledanje pornografskog materijala protiv vaše želje?
- prijetio da će vam oduzeti djecu?
- prijetio da će ozlijediti vašu djecu?
- prijetio da će ozlijediti ili ubiti nekoga do koga vam je stalo?

Koliko vam se često dogodilo nešto ovakvo? Vaš sadašnji partner / neki od prijašnjih partnera...

- prijetio je da će vas tjelesno ozlijediti.

Tablica 6.: Psihičko nasilje od partnera, prema obliku zlostavljanja i partneru (%)^a

	Sadašnji partner ^b	Prijašnji partner ^c	Bilo koji partner (sadašnji i/ili prijašnji) ^d
kontrolirajuće ponašanje	16	40	35
ekonomsko nasilje	5	13	12
zlostavljanje	15	37	32
ucjena djecom / zlostavljanje djece	2	14	8
bilo kakvo psihičko zlostavljanje	23	48	43

Napomene: *a* Za sadašnje partnere postotak se odnosi na žene koje kažu da su doživjele određeni oblik psihičkog nasilja najmanje jedanput tijekom veze. Kad se radi o prijašnjim partnerima, ispitanice su upitane jesu li ikad doživjele svaki oblik psihičkog nasilja od kojega prijašnjeg partnera. Stupac „Bilo koji partner“ odnosi se na kombinaciju tih dviju brojki, tj. žena koje su doživjele psihičko nasilje najmanje jedanput u sadašnjoj vezi ili ikad od nekoga prijašnjeg partnera.

b Na temelju svih žena koje trenutačno imaju partnera, tj. onih koje su bile udane, živjele s nekim bez stupanja u brak ili bile u vezi za vrijeme istraživanja (n = 30 675), osim stavke o ucjeni djecom i zlostavljanju djece, koja se temelji na svim ženama koje trenutačno imaju partnera te koje imaju ili su imale djecu o kojoj su se brinule (n = 24 770).

c Na temelju svih žena koje su imale partnera, tj. onih koje su bile udane, živjele zajedno s nekim bez stupanja u brak ili bile u vezi najmanje jedanput u prošlosti (n = 25 870), osim stavke o ucjeni djecom i zlostavljanju djece, koja se temelji na ispitivanju svih žena koje su imale partnera te koje imaju ili su imale djecu o kojoj su se brinule (n = 14 469).

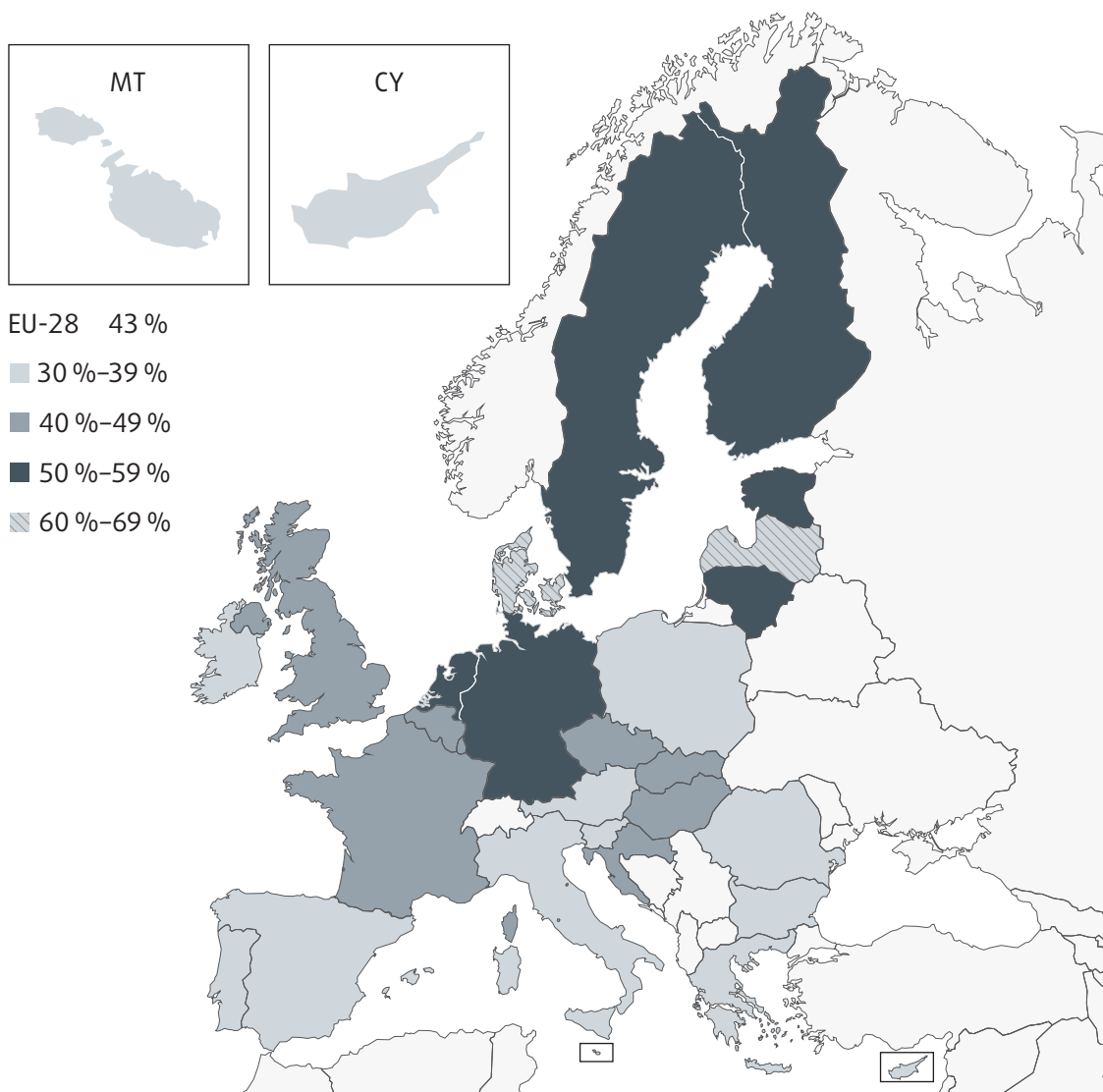
d Od svih žena koje su bile udane, živjele s nekim bez stupanja u brak ili bile u vezi za vrijeme istraživanja, ili bilo kad u prošlosti (n = 40 192), osim stavke o ucjeni djecom i zlostavljanju djece, koja se temelji na ispitivanju svih žena koje imaju ili su imale djecu o kojoj su se brinule (n = 31 418).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

- ▶ Od žena koje su trenutačno u vezi 7 % doživjelo je četiri ili više oblika psihičkog nasilja od sadašnjeg partnera (pokazatelj 2.b).
- ▶ Većina žena koje doživljavaju nekoliko (četiri ili više) oblika psihičkog nasilja u istraživanju je također navelo da je njihov sadašnji partner bio tjelesno i/ili seksualno nasilan prema njima.
- ▶ Vjerojatnost psihičkog nasilja u sadašnjoj vezi u kojoj su žene povećava se skupa s povećanjem partnerova konzumiranja alkohola. Što češće sadašnji partner pije tako da postane pijan, to je uobičajenije da u vezi bude psihičkog nasilja.

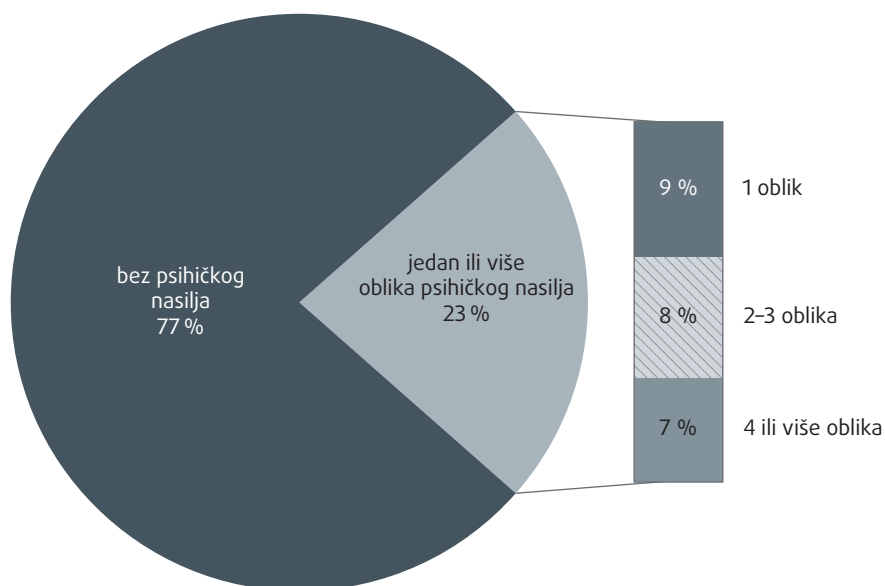

Pokazatelj 2.a: Psihičko nasilje od partnera od 15. godine života, EU-28 (%)

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Pokazatelj 2.b: Psihičko nasilje od sadašnjeg partnera tijekom veze i broj različitih oblika psihičkog nasilja koje su žene doživjele, EU-28 (%)^{a,b}

Napomene: a Na temelju svih ispitanica koje trenutno imaju partnera (n = 30 675).

b Pojedinačno zbroj kategorija „jedan oblik“, „2-3 oblika“ i „4 ili više oblika“ iznosi 24 %, dok je sveukupno 23 % žena doživjelo jedan ili više oblika psihičkog nasilja. Ta je razlika uzrokovana zaokruživanjem.

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

2.4. Uhođenje

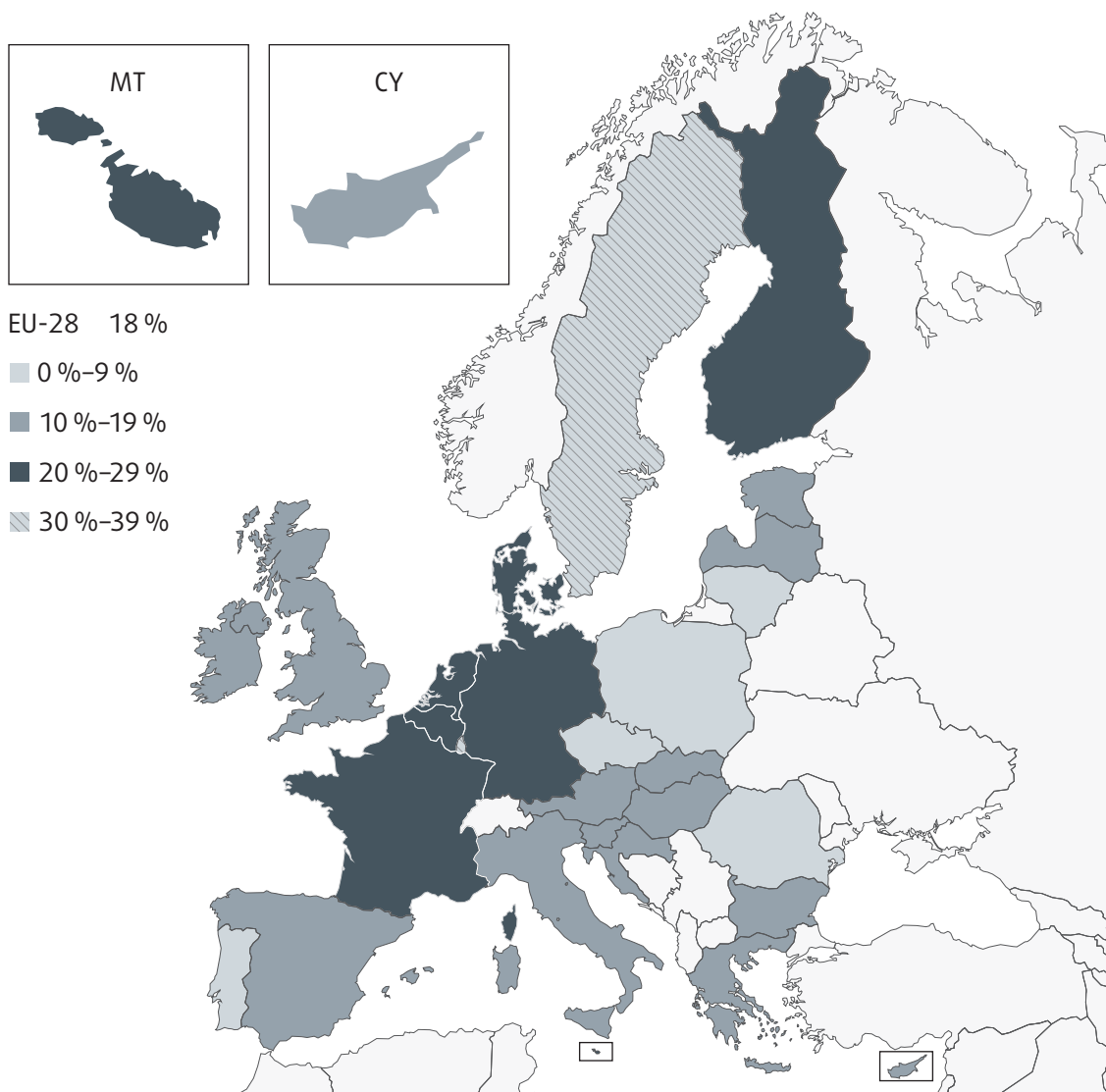
- ▶ U EU-28 18 % žena bilo je žrtvom uhođenja od 15. godine života (pokazatelj 3.a), a 5 % žena bilo je žrtvom uhođenja u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja istraživanja. To je otprilike 9 milijuna žena u EU-28 koje su bile žrtve uhođenja u razdoblju od 12 mjeseci.
- ▶ Otprilike 14 % žena primilo je uvredljive ili prijeteće poruke ili telefonske pozive opetovano od iste osobe, a 8 % njih netko je slijedio ili ih čekao ispred njihovih domova ili radnog mjesta. Od svih ispitanih žena 3 % doživjelo je uhođenje koje je uključivalo to da ista osoba opetovano uništava njihovo vlasništvo.
- ▶ Jednu od 10 žena (9 %) uhodio je njezin prijašnji partner (pokazatelj 3.b).

Okvir 3.: Pitanja postavljena u istraživanju – uhođenje

Možda ste bili u situaciji kad vas je ista osoba opetovano vrijeđala ili vam prijetila. Što se tiče sljedećih pitanja, zamolili bismo vas da razmislite o svojim sadašnjim i prijašnjim partnerima, kao i o drugim osobama. Od vaše 15. godine do sada/u posljednjih 12 mjeseci je li vam ista osoba opetovano radila jednu ili više od sljedećih stvari:

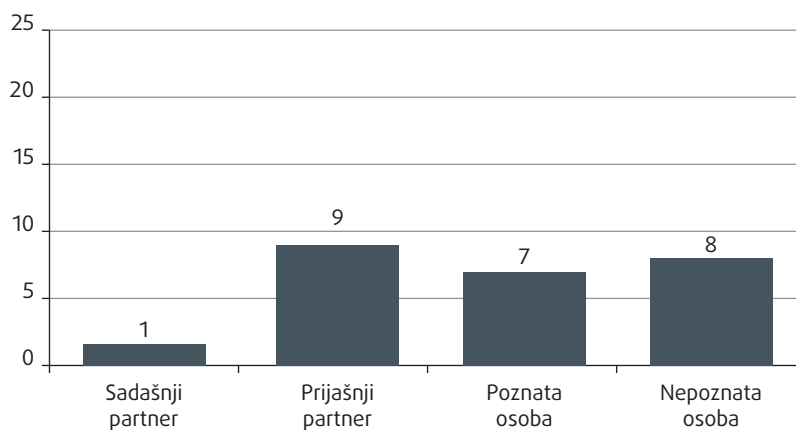
- slala vam e-poštu, poruke (SMS) ili trenutne (instant) poruke koje su bile uvredljive ili prijeteće?
- slala vam pisma ili kartice koje su bile uvredljive ili prijeteće?
- upućivala vam uvredljive, prijeteće ili telefonske pozive za vrijeme kojih je šutjela?
- objavljivala uvredljive komentare o vama na internetu?
- dijelila intimne slike ili videozapise vas na internetu ili s pomoću mobilnog telefona?
- tumarala ili čekala ispred vašeg doma, radnog mjesta ili škole bez opravdanog razloga?
- namjerno vas pratila?
- namjerno dirala ili oštećivala vaše vlasništvo?

Pokazatelj 3.a: Učestalost uhođenja, iskustva žena od njihove 15. godine života, EU-28 (%)

*Napomena: Na temelju podataka svih ispitanica (N =42 002).
Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.*

Pokazatelj 3.b: Učestalost uhođenja od 15. godine života, prema počinitelju (%)

*Napomene: Sadašnji partner n = 31 007; prijašnji partner n = 25 936; poznata osoba N = 42 002; nepoznata osoba N = 42 002.
Na temelju incidenta/incidenata koje su doživjele žene su mogle navesti više od jednog počinitelja.
Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.*

- ▶ Virtualno uhođenje – uhođenje putem e-pošte, SMS-poruka ili interneta – posebno pogađa mlade žene. Četiri posto svih žena u dobi od 18 do 29 godina, ili 1,5 milijuna, u EU-28 doživjelo je virtualno uhođenje u razdoblju od 12 mjeseci prije intervjua, za razliku od 0,3 % žena koje imaju 60 ili više godina².
- ▶ Od svih žena koje su bile žrtve uhođenja jedna od pet (21 %) žena bila je žrtva uhođenja koje je trajalo više od dvije godine.
- ▶ Jedna od pet žrtava uhođenja (23 %) morala je promijeniti svoj broj telefona ili adresu e-pošte zbog najozbiljnijeg slučaja uhođenja.
- ▶ Policija nikad nije saznala za tri četvrtine slučajeva uhođenja (74 %) iako oni uključuju i najozbiljniji slučaj uhođenja koji su ispitanice navele u istraživanju.

2.5. Seksualno uznemiravanje

Istraživanje je pokazalo da se shvaćanja pojedinaca o tome što čini „seksualno uznemiravanje“ razlikuju. Razlike u subjektivnim mišljenjima o ponašanju također su odraz prevladavajućih društvenih i kulturnih vrijednosti, normi i stavova u pogledu rodnih uloga i prikladne interakcije između spolova.

- ▶ Ovisno o broju različitih oblika seksualnog uznemiravanja u vezi s kojima su postavljena pitanja u istraživanju, procjenjuje se da je između 83 milijuna i 102 milijuna žena (od 45 % do 55 % žena) u EU-28 doživjelo seksualno uznemiravanje od 15. godine života.
- ▶ Procjenjuje se da je samo u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua između 24 milijuna i 39 milijuna žena (od 13 % do 21 %) u EU-28 doživjelo seksualno uznemiravanje.

Sveukupna učestalost seksualnog uznemiravanja

- ▶ Na temelju svih 11 stavki uporabljenih u istraživanju za mjerenje seksualnog uznemiravanja (vidjeti okvir 4. za popis tih stavki) svaka druga žena (55 %) u EU-u doživjela je seksualno uznemiravanje najmanje jedanput od 15. godine života, a jedna od pet žena (21 %) u razdoblju od 12 mjeseci prije istraživačkih intervjua (pokazatelj 4.).

² U istraživanju žene su mogle navesti da se ne koriste mobilnim telefonom, e-poštom, društvenim medijima ili internetom općenito. Rezultati u pogledu virtualnog uhođenja, kao i oni u pogledu virtualnog uznemiravanja koji slijede u ovom izvješću, temelje se na iskustvu žena koje se zaista koriste tim načinima komunikacije. Rezultati istraživanja stoga uzimaju u obzir razlike među državama članicama EU-a u mjeri u kojoj ljudi imaju pristup internetu i koriste se mobilnim telefonima.

Okvir 4.: Pitanja postavljena u istraživanju – seksualno uznemiravanje

Neka pitanja o iskustvima koja bi žene mogle imati.

Ponekad su se možda ljudi prema vama ponašali na način koji je za vas bio nepoželjan i uvredljiv. Koliko ste često doživjeli nešto od sljedećega? Koliko vam se često ovo dogodilo u posljednjih 12 mjeseci?

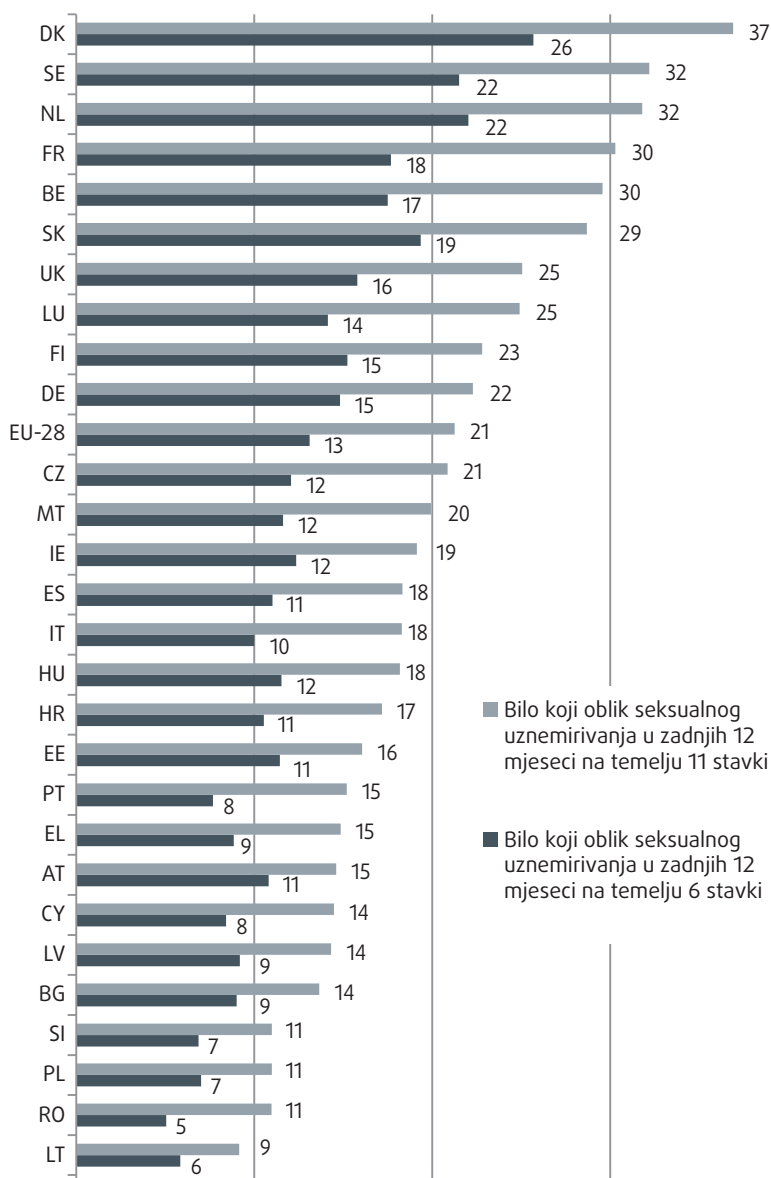
- *neželjeno dodirivanje, grljenje ili ljubljenje?**
- *komentari ili šale seksualnog sadržaja zbog kojih ste bili uvrijeđeni?**
- *neprimjereni pozivi na spoj?*
- *nametljiva pitanja o vašem privatnom životu zbog kojih ste bili uvrijeđeni?*
- *nametljivi komentari o vašem tjelesnom izgledu zbog kojih ste bili uvrijeđeni?*
- *neprimjereno buljenje ili zurenje zbog kojih ste se prestrašili?*
- *netko vam je slao ili pokazivao fotografije sa seksualno eksplicitnim sadržajem, fotografije ili darove zbog kojih ste bili uvrijeđeni?**
- *netko vam je nepristojno izložio svoju golotinju?**
- *netko vas je natjerao na gledanje pornografskog materijala protiv vaše želje?**
- *neželjena e-pošta ili SMS-poruke sa seksualno eksplicitnim sadržajem koje su vas uvrijedile?**
- *neprimjereni pokušaji zblizavanja koji su vas uvrijedili na društvenim mrežama poput Facebooka ili internetskim sobama za čavrljanje?*

Zvezdica („*“) označuje šest stavki koje se mogu smatrati najozbiljnijima (od ukupno 11 stavki u vezi s kojima su postavljena pitanja). Rezultati koji se odnose na tih šest stavki odvojeno su analizirani kako bi se ocijenio učinak odabira stavki na stopu seksualnog uznemiravanja, kako je izmjereno u istraživanju.

- ▶ Ako gledamo *samo* na šest određenih oblika seksualnog nasilja (vidjeti okvir 4. za popis tih šest odabranih stavki), koji su u istraživanju prepoznati kao više prijeteci i ozbiljniji za ispitanice: 45 % žena u EU-u doživjelo je te oblike seksualnog uznemiravanja barem jedanput u svojem životu, a 13 % u posljednjih 12 mjeseci prije provođenja istraživačkog intervjua.
- ▶ Među onim ženama koje su doživjele seksualno uznemiravanje najmanje jedanput od 15. godine života, 32 % navodi nekoga iz poslovne sredine – na primjer kolegu, šefa ili klijenta – kao počinitelja.

Pokazatelj 4.: Učestalost seksualnog uznemiravanja u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja istraživanja, na temelju potpunih i skraćenih popisa stavki kojima se mjeri stopa seksualnog uznemiravanja, po državama članicama EU-a (%)^{a,b,c}

Napomene: a Od svih ispitanica (N = 42 002).

b Potpuni popis uključuje svih 11 stavki iz upitnika za mjerenje stope seksualnog uznemiravanja (vidjeti okvir 4.).

c Skraćeni popis uključuje sljedećih šest stavki: „neželjeno dodirivanje, grljenje ili ljubljenje“, „komentari ili šale seksualnog sadržaja zbog kojih ste bili uvrijeđeni“, „netko vam je nepristojno izložio svoju golotinju“, „e-pošta ili SMS-poruke sa seksualno eksplicitnim sadržajem koje su vas uvrijedile“, „slanje ili pokazivanje fotografija sa seksualno eksplicitnim sadržajem, fotografija ili darova zbog kojih ste bili uvrijeđeni“, „netko vas je natjerao na gledanje pornografskog materijala protiv vaše želje“.

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Značajke seksualnog uznemiravanja

Seksualno uznemiravanje ima više dimenzija, od tjelesnih oblika preko verbalnih činova do neverbalnih oblika kao što je virtualno uznemiravanje. Neki su od primjera:

- ▶ tjelesni oblici uznemiravanja – 29 % žena u EU-28 doživjelo je neželjeno dodirivanje, grljenje ili ljubljenje od 15. godine života;
  - ▶ verbalni činovi uznemiravanja – 24 % žena bili su upućeni komentari ili šale seksualnog sadržaja koji su ih uvrijedili;
  - ▶ neverbalni oblici uključujući virtualno zlostavljanje – 11 % žena dobilo je nepoželjnu, uvredljivu e-poštu ili SMS-poruke sa seksualno eksplicitnim sadržajem ili doživjelo neprimjerene pokušaje zblizavanja na društvenim mrežama (odnosi se na iskustva od 15. godine života).
- ▶ Što se tiče opetovane viktimizacije, jedna od pet žena (19 %) doživjela je nepoželjno dodirivanje, grljenje ili ljubljenje najmanje dvaput od 15. godine života, a 6 % žena bilo je žrtvom tog tjelesnog oblika zlostavljanja više od šest puta od svoje 15. godine života. Otprilike 37 % svih viktimiziranih žena suočilo se s dvama ili trima oblicima seksualnog uznemiravanja od 15. godine života, 27 % s četiri do šest različitih oblika, a 8 % sa sedam ili više različitih oblika seksualnog uznemiravanja.

Detalji seksualnog uznemiravanja

- ▶ Općenito je rizik od izlaganja seksualnom uznemiravanju viši od prosjeka za žene u dobi od 18 do 29 godina te od 30 do 39 godina. Više od jedne od tri žene (38 %) u dobi od 18 do 29 godina doživjelo je najmanje jedan oblik seksualnog uznemiravanja u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua, kao i gotovo jedna od četiri žene (24 %) u dobi od 30 do 39 godina.
- ▶ Rizik od toga da mlade žene u dobi od 18 do 29 godina postanu meta prijetećih i uvredljivih pokušaja zblizavanja na internetu dva je puta veći od istog rizika za žene u dobi od 40 do 49 godina, a više od tri puta veći od istog rizika za žene u dobi od 50 do 59 godina (pokazatelj 5.).
- ▶ Seksualno uznemiravanje češće doživljavaju žene sa sveučilišnom diplomom i žene iz najviših skupina zanimanja: 75 % žena zaposlenih na visokim menadžerskim mjestima i 74 % žena zaposlenih na mjestima stručnjaka u svojem su životu doživjele seksualno uznemiravanje, za razliku od 44 % žena zaposlenih kao „kvalificirani fizički radnici“ ili 41 % žena koje kažu da se nikada nisu bavile poslom koji je plaćen. Rezultati mogu biti uvjetovani mnogim

razlozima, na primjer time da su žene stručnjaci svjesnije toga što čini seksualno uznemiravanje te time da su žene stručnjaci izložene radnim okruženjima i situacijama u kojima je rizik od zlostavljanja veći.

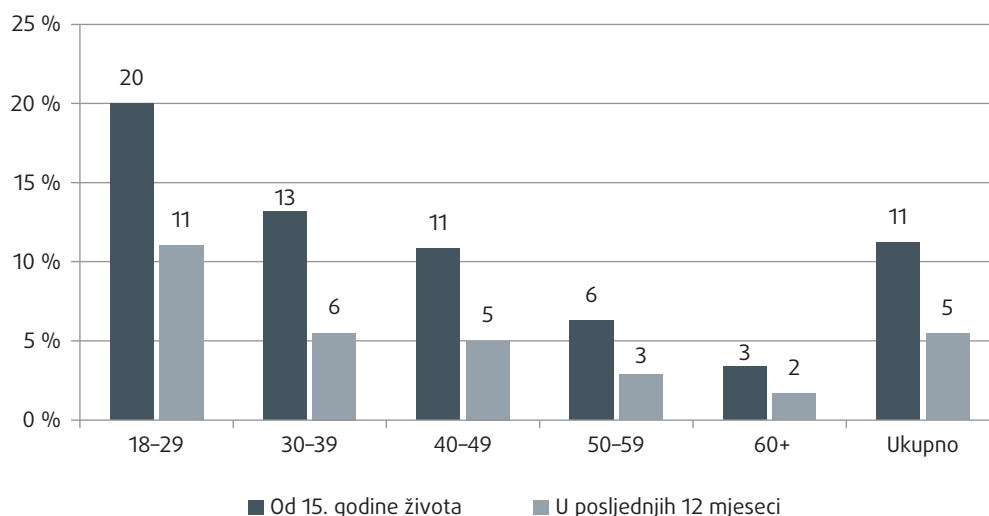
- ▶ U većini slučajeva seksualnog uznemiravanja od ženine 15. godine života (68 %) počinitelj je bio netko koga ona nije poznavala. Ostali su počinitelji seksualnog uznemiravanja ljudi koje žena poznaje (bez dodatnih pojašnjenja) (35 %), netko povezan sa ženinim poslom kao što je kolega, šef ili klijent (32 %) te prijatelj ili poznanik (31 %).
- ▶ Od svih žena koje su opisale najozbiljnije slučajeve seksualnog uznemiravanja koje im se dogodilo, 35 % zadržalo je to za sebe i nije nikome govorilo o tome, 28 % žena razgovaralo je s prijateljem/prijateljicom, 24 % razgovaralo je s članom obitelji ili rodbine, a 14 % njih reklo je svojem partneru. Samo 4 % prijavilo je slučaj policiji, 4 % razgovaralo je s poslodavcem ili šefom na radnome mjestu, a manje od 1 % savjetovalo se s odvjetnikom, službom za pružanje potpore žrtvama ili predstavnikom sindikata.

2.6. Iskustva nasilja u djetinjstvu

- ▶ Sveukupno, uzimajući u obzir tjelesno, seksualno i psihičko nasilje, 35 % žena navodi da su doživjele najmanje jedan od triju oblika nasilja od odraslog počinitelja prije 15. godine života.
- ▶ **Učestalost seksualnog nasilja:** Od svih ispitanih žena 12 % njih navodi da su doživjele neki oblik seksualnog zlostavljanja ili incidenta od odrasle osobe prije 15. godine života. To je otprilike 21 milijun žena u EU-u (tablica 7.).
- ▶ **Učestalost tjelesnog nasilja:** U prosjeku 27 % žena u djetinjstvu (tj. prije 15. godine života) doživjelo je tjelesno nasilje od odrasle osobe.
- ▶ **Učestalost psihičkog nasilja:** Otprilike 10 % žena navodi da je doživjelo neki oblik psihičkog nasilja od odraslog člana obitelji.

Pokazatelj 5.: Oblici virtualnog seksualnog uznemiravanja od 15. godine života te u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja istraživanja, prema dobnim skupinama (%)^a

Napomene: ^a Od svih žena, osim onih slučajeva u kojima odgovor na pitanje o virtualnom uznemiravanju nije bio primjenjiv ($n = 35,820$); 6 084 ispitanica odgovorilo je „nije primjenjivo“ na obje stavke; podatka o dobi nije bilo u 98 slučajeva.
Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Okvir 5.: Pitanja postavljena u istraživanju – iskustva seksualnog nasilja u djetinjstvu

Prije vaše 15. godine života, koliko je često odrasla osoba kojoj je bilo 18 ili više godina učinila sljedeće iako vi to niste htjeli:

- pokazala vam svoje spolne organe?
- natjerala vas da pozirate goli ispred bilo koga ili na fotografijama, videozapisima ili internetskoj web-kameri?
- dirala vaše spolne organe ili grudi protiv vaše volje?
- prisilila vas na seksualni odnos?

Okvir 6.: Pitanja postavljena u istraživanju – iskustva tjelesnog nasilja u djetinjstvu

Prije vaše 15. godine života, koliko vam je često odrasla osoba kojoj je bilo 18 ili više godina učinila sljedeće:

- pljusnula vas ili povukla za kosu tako da vas je zaboljelo?
- udarila vas toliko jako da vas je zaboljelo?
- udarila vas nogom toliko jako da vas je zaboljelo?
- udarala vas jako predmetom kao što je štap, štap za pomoć pri hodanju ili remen?
- ubola ili porezala nečim?

Pitanja postavljena u istraživanju – iskustva psihičkog nasilja u djetinjstvu

Prije vaše 15. godine života, koliko vam je često odrasli član obitelji učinio sljedeće:

- rekao da niste voljeni?
- rekao da želi da se nikad niste rodili?
- prijetio da će vas napustiti ili izbaciti iz obiteljskog doma?
- bilo koja odrasla osoba: prijetila da će vas jako ozlijediti ili ubiti?

Tablica 7.: Iskustva bilo kojeg oblika nasilja u djetinjstvu prije 15. godine života, prema odraslim počiniteljima (%)^{a,b}

Država članica EU-a	Tjelesno nasilje	Seksualno nasilje	Bilo koji oblik tjelesnog ili seksualnog nasilja	Psihičko nasilje od člana obitelji	Bilo koji oblik tjelesnoga, seksualnog ili psihičkog nasilja
AT	27	5	30	9	31
BE	14	14	25	11	30
BG	28	3	29	5	30
CY	10	4	12	5	15
CZ	30	3	32	8	34
DE	37	13	42	13	44
DK	36	13	42	12	46
EE	43	10	48	9	50
EL	20	5	23	7	25
ES	21	11	28	6	30
FI	46	11	51	10	53
FR	33	20	44	14	47
HR	28	2	30	5	31
HU	20	5	24	8	27
IE	21	9	26	5	27
IT	25	11	31	9	33
LT	15	6	18	8	20
LU	35	15	43	13	44
LV	30	7	33	8	34
MT	16	10	21	4	23
NL	16	20	30	14	35
PL	14	4	17	5	18
PT	24	3	25	5	27
RO	23	(1)	23	4	24
SE	33	15	41	12	44
SI	8	6	12	7	16
SK	33	4	34	8	36
UK	25	18	36	11	40
EU-28	27	12	33	10	35

Napomene: a Rezultati koji se temelje na malom broju odgovora statistički su manje pouzdani, stoga se zapažanja utemeljena na manje od 30 odgovora stavljaju u zagrade, a zapažanja utemeljena na manje od pet odgovora izostavljaju se (označeno s „-“).

b Mogući su višestruki odgovori – tjelesno ili seksualno ili psihičko nasilje dogodilo se najmanje jedanput (N = 42 002).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Detalji o počiniteljima nasilja u djetinjstvu

- Počinitelji *tjelesnog* nasilja u djetinjstvu uglavnom su bili iz kruga obitelji. Više od polovice žena koje su doživjele neki oblik tjelesnog nasilja prije 15. godine života navodi oca kao počinitelja (55 %), a gotovo polovica žena navodi majku kao počinitelja (46 %) (žene su mogle navesti jednog ili više počinitelja).
- Gotovo su svi (97 %) počinitelji seksualnog nasilja u djetinjstvu muškarci. Svaka druga žena koja je bila žrtva seksualnog nasilja u djetinjstvu navodi da je počinitelji bio muškarac kojeg nije poznavala otprije.

Oblici tjelesnog nasilja

- Otprilike 22 % svih ispitanih žena navodi da ju je odrasla osoba, od 18 ili više godina, „pljusnula ili povukla za kosu tako da ju je zaboljelo“. Većina žena navodi da se to dogodilo više od jedanput (16 % od svih ispitanih).

Povezanost nasilja u djetinjstvu s kasnijim iskustvima

- Gotovo jedna trećina (30 %) žena koje su doživjele seksualnu viktimizaciju u prijašnjoj ili sadašnjoj vezi navodi iskustva seksualnog nasilja u djetinjstvu, dok 10 % žena koje nisu doživjele seksualnu viktimizaciju u sadašnjoj ili prijašnjoj vezi navodi da je doživjelo seksualno nasilje u djetinjstvu (pokazatelj 6.).

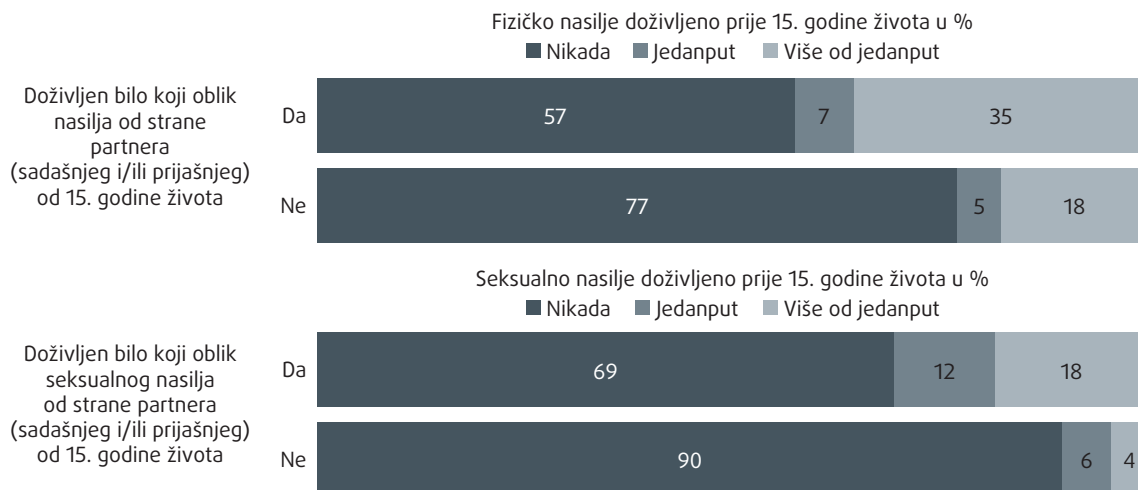
Oblici psihičkog nasilja

- Jedna od 10 žena (10 %) navodi oblike psihičke viktimizacije u djetinjstvu u krugu obitelji; 6 % žena sjeća se da su im rekli da nisu voljene. To je bio najčešći oblik psihičkog nasilja od onih navedenih u istraživanju (vidjeti okvir 6.).

Izloženost djece nasilju u obitelji

- Sveukupno, 73 % žena koje su bile žrtve nasilja od svojega prijašnjega ili sadašnjega partnera navodi da su djeca koja su živjela s njima bila svjesna tog nasilja.

Pokazatelj 6.: Povezanost tjelesnoga i seksualnog nasilja prije 15. godine života s iskustvima tjelesnoga i seksualnog nasilja od partnera kasnije u životu (%)^a

Napomena: ^a Od svih žena (N = 42 002).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

2.7. Strah od viktimizacije i njegov učinak

- ▶ Žene koje imaju povišene razine straha od napada u pravilu su u svojem životu doživjele tjelesno ili seksualno nasilje.
- ▶ Jedna od pet žena (21 %) u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua bila je (barem) ponekad zabrinuta zbog mogućnosti da bi ju netko mogao tjelesno ili seksualno napasti.
- ▶ Žene su najviše bile zabrinute zbog mogućeg napada nepoznate osobe – 15 % žena brinule su se zbog toga barem ponekad u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua.
- ▶ Od svih ispitanih žena 7 % navodi da su bile zabrinute zbog mogućnosti tjelesnoga ili seksualnog napada od prijašnjeg partnera u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua.
- ▶ Nešto više od polovice svih žena u EU-u (53 %) izbjegava određene situacije i mjesta, barem ponekad, zbog straha od toga da će ih netko tjelesno ili seksualno napasti (tablica 8.). Za usporedbu, kako pokazuju postojeća istraživanja među općim

stanovništvom o kaznenim djelima i viktimizaciji, strah muškaraca od kaznenih djela, kao i utjecaj istog na njihove živote, općenito je niži nego kod žena.

- ▶ Diljem 28 država članica EU-a 8 % žena kaže da je u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua, barem ponekad, sa sobom nosilo nešto za samoobranu.
- ▶ Mlađe žene brinu se više od starijih žena zbog tjelesnih i seksualnih napada na javnim mjestima te se više brinu od starijih žena zbog napada stranaca.

2.8. Stavovi i svjesnost

Prilikom razmatranja rezultata istraživanja potrebno je uzeti u obzir mogućnost da je, u društvima u kojima se nasilje od privatnog partnera uglavnom smatra privatnim problemom, malo vjerojatno da se slučajevi nasilja nad ženama dijele s članovima obitelji i prijateljima te se također rijetko prijavljuju policiji.

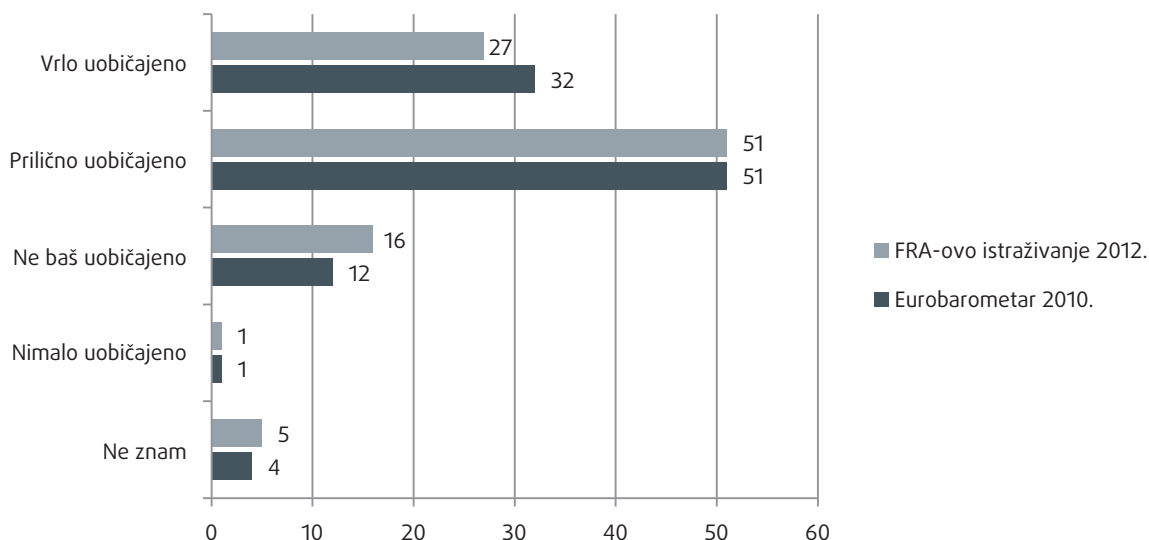
- ▶ Osam od 10 žena (78 %) u EU-u smatra da je nasilje nad ženama vrlo učestalo ili prilično učestalo u njihovoj zemlji (pokazatelj 7); u pokazatelju 8. prikazana je raspodjela prema državama članicama EU-a.

Tablica 8.: Žene koje su barem ponekad izbjegavale^a određena mjesta ili situacije u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja istraživanja zbog straha od tjelesnoga ili seksualnog napada

Javna sfera	%	n ^b
izbjegavale napustiti svoj dom same	14	41 812
izbjegavale prolaziti određenim ulicama ili odlaziti na određena područja	37	41 818
izbjegavale odlaziti na mjesta na kojima nema drugih ljudi	40	41 751
Privatna sfera	%	n ^b
izbjegavale otvarati vrata ako su bile same doma	31	41 822
izbjegavale odlaziti doma zbog onoga što bi se ondje moglo dogoditi	4	41 664
izbjegavale biti nasamo s kolegom ili šefom na radnome mjestu	3	23 647
barem jedno od navedenoga	53	

Napomene: *a* Uključuje žene koje kažu da izbjegavaju te situacije ili mjesta „ponekad“, „često“ ili „uvijek“.
b Na temelju odgovora svih ispitanica, osim onih koje su odbile odgovoriti. Za kategoriju „izbjegavale biti nasamo s kolegom ili šefom na radnome mjestu“ rezultati se temelje na odgovorima svih ispitanica na koje je pitanje bilo primjenjivo (tj. koje su radile u posljednjih 12 mjeseci na poslu na kojem su imale kolege ili šefa).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Pokazatelj 7.: Sveukupna predodžba žena o učestalosti nasilja nad ženama (%)^{a,b,c}

Napomene: a FRA-ovo istraživanje, od svih ispitanica (N = 42 002).

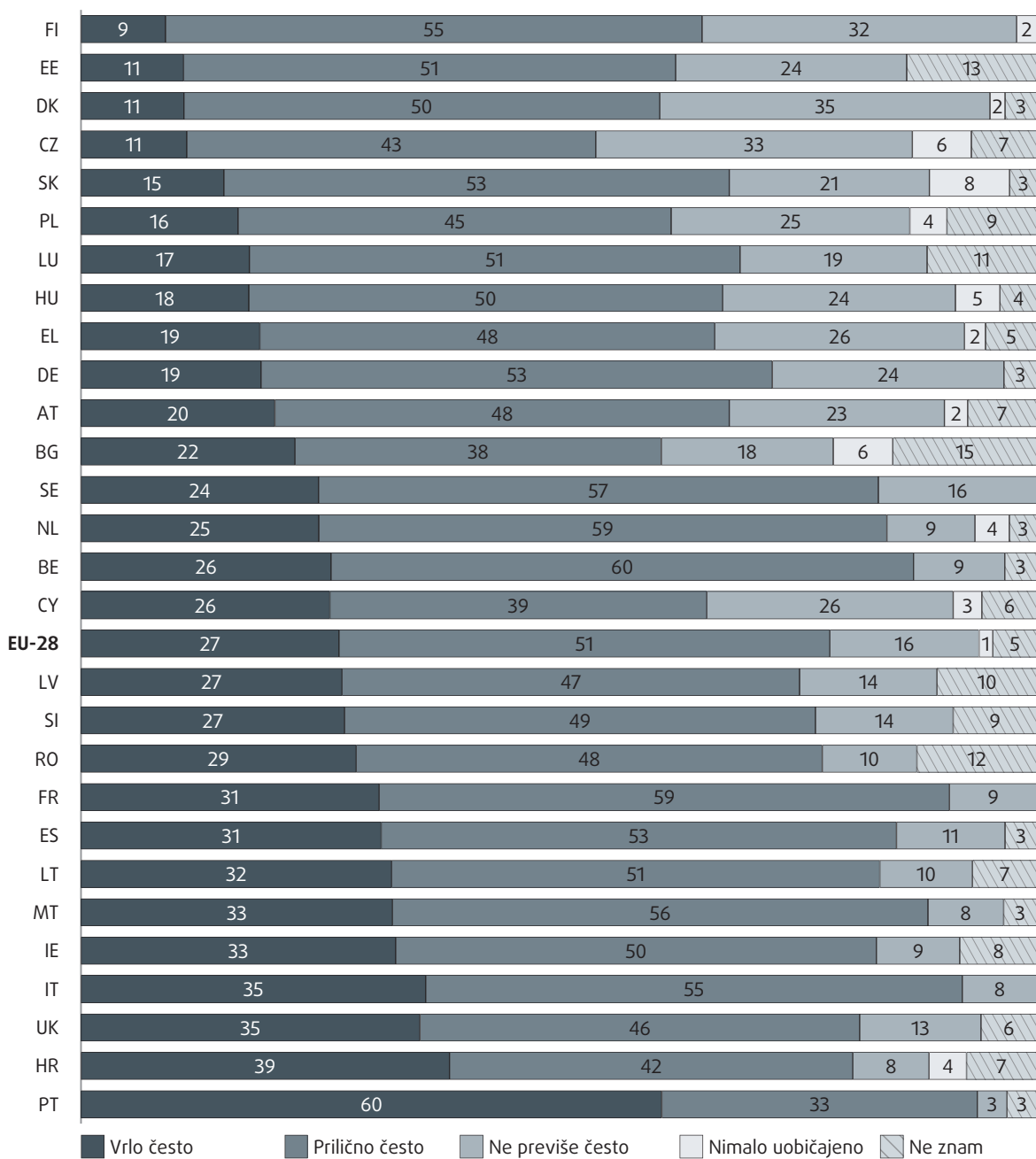
b Posebno istraživanje Eurobarometra 344 (2010.), od svih ispitanica (n = 13 853).

c Tekst FRA-ova istraživanja odnosi se na „nasilje nad ženama od partnera, poznanika ili nepoznatih osoba“, a u posebnom istraživanju Eurobarometra 344 postavljena su pitanja o „obiteljskom nasilju nad ženama“.

Izvori: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.; poseban skup podataka iz istraživanja Eurobarometra o obiteljskom nasilju nad ženama, 2010.

- ▶ U prosjeku 39 % žena u EU-u navodi da poznaju druge žene u krugu svojih prijatelja i obitelji koje su žrtve „obiteljskog nasilja“. Više od jedne od pet žena (22 %) poznaje nekoga na sadašnjemu ili prijašnjemu radnome mjestu ili u obrazovnoj ustanovi tko je bio žrtva nasilja od intimnog partnera.
- ▶ U prosjeku svaka druga žena u EU-u svjesna je da postoji zakonodavstvo koje se odnosi na zaštitu od obiteljskog nasilja i njegovo sprečavanje. Polovica ispitanih žena tvrdi da u državi u kojoj žive ne postoji posebno zakonodavstvo u vezi s obiteljskim nasiljem ili da ne znaju postoji li ono (pokazatelj 9).
- ▶ U prosjeku gotovo jedna od pet žena (19 %) u EU-u ne zna postoji li u njezinoj zemlji ijedna od službi za potporu žrtvama nasilja nad ženama navedenih u upitniku.
- ▶ U prosjeku svaka druga žena u EU-u nedavno je vidjela ili čula kampanje čiji je cilj sprečavanje nasilja nad ženama.
- ▶ Gotovo devet od 10 žena (87 %) poduprlo bi praksu da liječnici rutinski postavljaju pitanja o nasilju kad u ordinaciji vide ženu s određenim ozljedama.

Pokazatelj 8.: Predodžba žena o učestalosti nasilja nad ženama, po državama članicama EU-a (%)^a

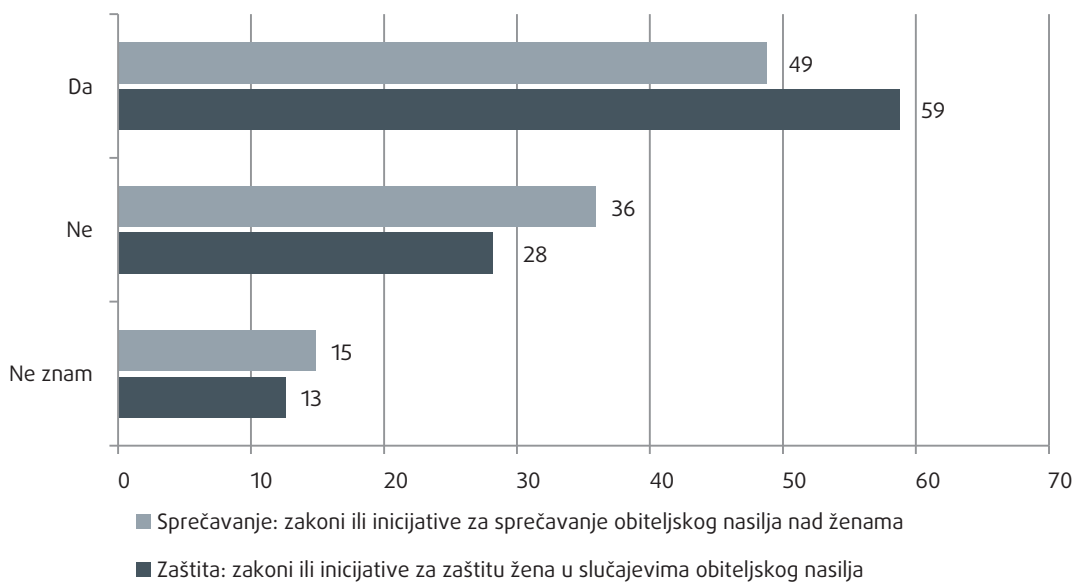
Napomena: ^a Od svih ispitanica (N = 42 002).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Pokazatelj 9.: Razina svijesti o postojanju posebnih zakona ili političkih inicijativa u EU-28 (%)^a

Napomena: ^a Od svih ispitanica (N = 42 002).

Izvor: Skup podataka iz FRA-ova istraživanja o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, 2012.

Buduće mjere

Istraživanje nudi EU-u i njegovim državama članicama najobuhvatniji skup podataka na razini EU-a o nasilju nad ženama, koji može poslužiti za informiranje radi donošenja političkih odgovora i mjera koje su na raspolaganju.

Rezultati FRA-ova istraživanja pokazuju da je nasilje nad ženama raširena, no često neprijavljena, povreda ljudskih prava diljem EU-a. FRA je oblikovao niz mišljenja koja su ukratko iznesena na početku ovog izvješća. O njima se podrobnije piše na kraju svakog poglavlja u odvojenom izvješću o glavnim rezultatima koje je priloženo uz istraživanje. Ta su mišljenja namijenjena kao potpora tvorcima nacionalnih politika, gdje one postoje, i politika na razini EU-a pri uvođenju i provedbi sveobuhvatnih mjera za sprečavanje i odgovor na rodno utemeljeno nasilje nad ženama.

Opća razmatranja mogu se sažeti na sljedeći način. Ona nude moguće „buduće mjere“ za odgovor na nasilje nad ženama te se mogu uzeti u obzir pri razmatranju rezultata istraživanja.

- Buduće strategije EU-a za ravnopravnost žena i muškaraca mogle bi se dodatno razvijati pomoću zaključaka istraživanja radi rješavanja problema u ključnim interesnim područjima u vezi s iskustvima žena s nasiljem. Primjeri bi mogli uključivati nove ili nedavno prepoznane oblike nasilja nad ženama kao što je uhođenje ili zlostavljanje putem medija novih tehnologija, kao i aspekte nasilja koje žene rijetko prijavljuju policiji i organizacijama za pružanje pomoći žrtvama.
- S obzirom na razmjere nasilja nad ženama koje je zabilježeno u okviru istraživanja, u programskim planovima EU-a nakon Stockholmskog programa u području pravosuđa i unutarnjih poslova potrebno je osigurati da se nasilje nad ženama prepozna i tretira kao povreda temeljnih prava unutar okvira odgovora EU-a na kaznenu i kriminalnu viktimizaciju.
- Direktiva EU-a o žrtvama kaznenih djela primjenjuje se na sve žrtve kaznenih djela i posebno upućuje na žrtve rodno utemeljenog nasilja uz ostale ranjive žrtve. Ta direktiva osigurava čvrstu osnovu za razvoj ciljnih odgovora na razini država članica na potrebe žena koje su žrtve nasilja u pogledu pomoći žrtvama i djelovanja kaznenog pravosuđa. U okviru ocjenjivanja provedbe Direktive koje provodi Europska komisija moglo bi se procijeniti udovoljava li Direktiva – u praksi – potrebama i pravima žena koje su žrtve nasilja.
- EU treba razmotriti mogućnost pristupanja Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja (Istanbulska konvencija). Trenutačno je to najobuhvatniji regionalni instrument koji se bavi rješavanjem problema nasilja nad ženama. Rezultati istraživanja koje je provela agencija FRA također bi mogli biti poticajni za države članice EU-a da ratificiraju Konvenciju.
- Države članice EU-a potiču se na razvijanje posebnih nacionalnih akcijskih planova o nasilju nad ženama uz uporabu rezultata ovoga istraživanja u nedostatku podataka na nacionalnoj razini. Subjekti civilnog društva koji rade sa ženama koje su žrtve nasilja mogu na koristan način biti uključeni u razvoj akcijskih planova kako bi se pomoglo osigurati da oni donesu praktične rezultate te da budu održivi.
- Politika EU-a u područjima zapošljavanja, obrazovanja, zdravlja i informacijskih i komunikacijskih tehnologija trebala bi se baviti utjecajem nasilja nad ženama u područjima rada tih sektora. To bi se trebalo odraziti i na razini država članica na posebnim političkim intervencijama i nacionalnim akcijskim planovima koji se bave tim različitim područjima.
- Potrebno je da EU osigura da se mehanizmi financiranja kojima se nastavljaju aktivnosti u okviru DAPHNE-a i drugih programa, koji na različite načine doprinose zaštiti djece, mladih i žena od svih oblika nasilja, mogu uporabiti za daljnju potporu istraživanju i radu organizacija civilnog društva koje se bave problemima nasilja nad ženama. Osobito je potrebno osigurati financiranje rada službi koje ciljno pružaju pomoć žrtvama u području nasilja nad ženama.
- Na razini EU-a i razini država članica potrebno je osnažiti pristup problemu žena koje su žrtve nasilja, a koji je usredotočen na žrtve i njihova prava. Proteklih godina zabilježeni su pozitivni primjeri u velikom broju država članica u kojima su „obiteljsko“ nasilje ili nasilje od „intimnog partnera“ prepoznani kao problem koji zahtijeva intervenciju države, a ne kao privatni problem.
- EU i države članice mogle bi se obvezati na redovito prikupljanje podataka o različitim oblicima nasilja nad ženama. To može osigurati dokaze za razvoj političkih odgovora u tom području i mjera na terenu. Eurostat i njegove odgovarajuće stručne skupine mogli bi podupirati taj postupak, a on bi se mogao uporabiti za priljev podataka posebnim tijelima za

praćenje UN-a i Vijeća Europe te Europskom institutu za ravnopravnost spolova.

- Politike i nacionalni akcijski planovi EU-a i država članica za borbu protiv nasilja nad ženama moraju se razvijati na temelju dokaza koji izravno proizlaze iz iskustava žena koje su doživjele nasilje. Uz administrativne podatke i podatke kaznenog pravosuđa, koji ne obuhvaćaju većinu neprijavljenih slučajeva

viktimizacije, potrebno je prikupljati podatke o iskustvima žena u pogledu doživljenog nasilja. EU i države članice trebali bi zajedničkim naporima poticati i financirati istraživanja koja razotkrivaju informacije o razmjeru i prirodi nasilja koje doživljavaju žene. Ta bi se istraživanja mogla ponavljati svakih nekoliko godina kako bi se mjerila kretanja tijekom vremena.

Ukratko o istraživanju

Istraživanje FRA-a o nasilju nad ženama – temeljeno na intervjuima koji su uživo provedeni s 42 000 žena – predstavlja najobuhvatnije dosad provedeno istraživanje na razini Europske unije, ali i na svjetskoj razini, o iskustvima žena u pogledu nasilja.

S obzirom na to da mehanizmi prikupljanja službenih podataka ne odražavaju stvaran opseg i prirodu nasilja nad ženama, razna međunarodna i nacionalna tijela i organizacije opetovano su zahtijevali prikupljanje podataka o tom posebnom obliku povrede ljudskih prava. Objavom rezultata iz FRA-ova istraživanja, EU i njegove države članice imaju – prvi put – podatke usporedive na razini EU-a na kojima mogu oblikovati politike i poduzeti konkretno korake u rješavanju nasilja nad ženama.

Zašto je FRA proveo istraživanje o nasilju nad ženama

FRA je razvio istraživanje nakon zahtjeva španjolskog predsjedanja Vijećem EU-a 2010. te Europskog parlamenta da prikupi usporedive podatke o rodno utemeljenom nasilju nad ženama.

Tko je sudjelovao u istraživanju

U svakoj državi članici EU-a najmanje 1 500 žena sudjelovalo je u istraživanju – od 1 500 ispitanica u Estoniji do 1 620 u Češkoj – osim u Luksemburgu, gdje je ispitano 908 žena.

Istraživanjem je obuhvaćena opća populacija žena u dobi od 18 do 74 godine koje žive u EU-u i govore najmanje jedan službeni jezik svoje zemlje boravišta. Sve su ispitanice nasumično odabrane, a rezultati istraživanja reprezentativni su i na razini EU-a i na nacionalnoj razini.

Kako je istraživanje razvijano i provedeno

FRA se savjetovao s tvorcima ključnih politika, stručnjacima, istraživačima i stručnjacima za ankete u vezi s izgledom istraživanja i pitanjima koja je trebalo obuhvatiti.

Nacrt pitanja iz istraživanja ispitan je u šest država članica EU-a: Finskoj, Njemačkoj, Mađarskoj, Italiji, Poljskoj

i Španjolskoj. Rezultati predtesta pomogli su razvoju konačnog upitnika za istraživanje u svih 28 država članica EU-a.

Sve su intervjuue provodile uživo ispitivačice u domovima ispitanica. Uporabljjen je standardni upitnik koji je razvio FRA na temelju uspostavljenih instrumenata istraživanja i koji je bio preveden na glavne jezike koji se koriste u državama članicama EU-a. Upitnike su popunjavale ispitivačice primjenjujući metodu intervjuiranja pomoću kemijske olovke i papira (PAPI) ili osobnog intervjuiranja uz pomoć računala (CAPI), pri čemu ispitivači rabe prijenosna računala za ispunjavanje upitnika. Intervjui su se održavali između travnja i rujna 2012.

Terenskim radom upravljao je Ipsos MORI, velika međunarodna tvrtka za istraživanja, koja je u partnerstvu s HEUNI-jem (Europski institut za sprečavanje i kontrolu kriminala, koji je povezan s Ujedinjenim narodima) te UNICRI-jem (Međuregionalnim institutom Ujedinjenih naroda za istraživanje zločina i pravosudnog sustava). Sveukupno je projektom upravljalo osoblje FRA-a.

Koja su pitanja postavljena u istraživanju

Istraživanjem su obuhvaćena osobna iskustva žena u vezi s tjelesnim i seksualnim nasiljem, psihičkim nasiljem od partnera, seksualnim uznemiravanjem i uhođenjem. Većina se pitanja odnosila na iskustva žena od njihove 15. godine, ali je upitnik sadržavao i niz pitanja o iskustvima žena s nasiljem u djetinjstvu – prije 15. godine života – u slučajevima u koje je bio uključen odrasli počinitelj. Istraživanje je također obuhvaćalo pitanja o mišljenjima i shvaćanjima žena u pogledu nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja.

Pitanja iz istraživanja odnosila su se na slučajeve nasilja od partnera i drugih počinitelja. Ženama je također postavljeno niz pozadinskih pitanja o njihovoj dobi, obrazovanju i zaposlenosti (na primjer), što se može uporabiti u podrobnoj analizi suodnosa i čimbenika rizika viktimizacije.

U istraživanju su svim ženama postavljana ista pitanja koja su prevedena na jezike država članica.

Za više pojedinosti o razvoju i nadziranju terenskog rada pogledajte cjelokupno tehničko izvješće o istraživanju na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report>.

FRA – Agencija Europske unije za temeljna prava

Nasilje nad ženama: istraživanje provedeno diljem Europske unije
Kratki pregled rezultata

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2014.

2014. – 44 str. – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9239-384-7

doi:10.2811/61093

Daljnje informacije o Agenciji Europske unije za temeljna prava dostupne su na internetu putem FRA web stranice (fra.europa.eu).

KAKO DOĆI DO PUBLIKACIJA EU-a

Besplatne publikacije:

- jedan primjerak:
u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>);
- više od jednog primjerka ili plakati/zemljovidi:
u predstavništvima Europske unije (http://ec.europa.eu/represent_en.htm),
pri delegacijama u zemljama koje nisu članice EU-a (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm),
kontaktiranjem službe Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm)
ili pozivanjem broja 00 800 6 7 8 9 10 11 (besplatni poziv iz EU-a) (*).

(*). Informacije su besplatne, kao i većina poziva (premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Publikacije koje se plaćaju:

- u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>).

Pretplate koje se plaćaju:

- pri prodajnim predstavnicima Ureda za publikacije Europske unije (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Nasilje nad ženama narušava temeljna prava žena kao što su dostojanstvo, pristup pravosuđu i ravnopravnost spolova. Primjerice, svaka treća žena doživjela je fizičko i/ili seksualno nasilje od svoje 15. godine života, svaka peta žena doživjela je uhođenje, a svaka druga žena doživjela je jedan ili više oblika seksualnog uznemiravanja. Nastaje slika opsežnog zlostavljanja koje negativno utječe na život mnogih žena, a istovremeno se ta pojava nedovoljno prijavljuje nadležnim službama. Stoga službeni podaci ne oslikavaju stvarni opseg nasilja nad ženama. Ovo istraživanje agencije FRA prvo je istraživanje takve vrste o nasilju nad ženama u 28 zemalja članica Europske unije. Ono se temelji na razgovorima s 42 000 žena diljem EU-a u kojima su te žene odgovarale na pitanja o vlastitom iskustvu s fizičkim, seksualnim i psihičkim nasiljem, uključujući nasilje koje su doživjele od strane vlastitog partnera („kućno nasilje“). Istraživanje obuhvaća i pitanja o uhođenju, seksualnom uznemiravanju, kao i pitanja o ulozi novih tehnologija u iskustvu tih žena sa zlostavljanjem. Osim toga, pitanja obuhvaćaju i iskustva s nasiljem u djetinjstvu. Na temelju detaljnih zaključaka, Agencija FRA predlaže mjere u različitim područjima gdje postoji nasilje nad ženama, ali i izvan uskih granica kaznenog prava, mjere koje bi zahvatile spektar od posla, zdravstva pa sve do novih tehnologija.

Ured za publikacije

FRA – AGENCIJA EUROPSKE UNIJE ZA TEMELJNA PRAVA

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Beč – Austrija

Tel: +43 158030-0 – Faks: +43 158030-699

fra.europa.eu – info@europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

ISBN 978-92-9239-384-7

9 789292 139384 7